

KRĀSLAVA UN KRĀSLAVIEŠI

caur
tautas skaitīšanas
prizmu

KRĀSLAVAS
NOVADA
CENTRĀLĀ
BIBLIOTĒKA

2023

Saturs

5	Priekšvārds
7	Latvijas pirmā tautas skaitīšana 1920. gadā
11	Otrā tautas skaitīšana Latvijā 1925. gadā
21	Trešā tautas skaitīšana Latvijā 1930. gadā
29	Ceturtā tautas skaitīšana Latvijā 1935. gadā
37	1959. gada Vissavienības tautas skaitīšana Latvijas PSR
41	1970. gada Vissavienības tautas skaitīšana Latvijas PSR
45	Vissavienības 1979. gada tautas skaitīšana Latvijas PSR
49	1989. gada Vissavienības tautas skaitīšana Latvijas PSR
63	2000. gada tautas skaitīšana Latvijā
75	2011. gada tautas skaitīšana Latvijā
81	2021. gada tautas skaitīšana Latvijā

Priekšvārds

2023. gada 16. aprīlī aprit simts gadi kopš Krāslavai ir piešķirts pilsētas statuss. Šim notikumam par godu Krāslavas novada centrālajā bibliotēkā ir tapis jauns digitāls darbs novadpētniecībā - e-grāmata "Krāslava un krāslavieši caur tautas skaitīšanas prizmu".

Tautas skaitīšana ir demogrāfijas metode, ar kuru periodiski, atbilstoši noteiktiem kritērijiem, tiek iegūta informācija par visiem kādas valsts iedzīvotājiem un mājokļiem uz kādu noteiktu momentu. Tā tiek veikta regulāri, lai noteiktā secībā būtu pieejama salīdzināma informācija.

Pati pirmā tautas skaitīšana, kas aptvēra visu valsts teritoriju tās pašreizējās robežās, tika veikta 1897. gadā. Latgales pirmā tautas skaitīšana ir vispārējā Krievijas skaitīšana uz 1897. gada 10. februāri.

Teju vienlaicīgi ar Latvijas valsts dzimšanu, 1919. gada 1. septembrī, tika izveidota Centrālā Statistikas Pārvalde – tolaik Valsts statistiskā pārvalde. Sākotnēji Pārvaldē bija divas struktūrvienības - demogrāfiskās un lauksaimniecības statistikas nodaļa, kas savu darbu sāka 1919. gada 9. decembrī, gatavojoties pirmajai tautas un lauksaimniecības skaitīšanai 1920. gadā.

Veidojot šo novadpētniecības darbu, autore ir izstudējusi visas vienpadsmit Latvijas tautas skaitīšanas grāmatas. Tautas skaitīšana Latvijā līdz šim ir notikusi 1920., 1925., 1930., 1935., 1959., 1970., 1979., 1989., 2000., 2011. un 2021. gadā.

Šajā e-grāmatā tika meklētas un pētītas tautas skaitīšanas ziņas un rezultāti tikai par Krāslavas pilsētu un tās iedzīvotājiem attiecīgajā tautas skaitīšanas gadā.

Diemžēl liels kvantums informācijas pēc dažādiem atlases kritērijiem bija jāatsijā, jo dati tautas skaitīšanas grāmatās tika apkopti un publicēti pēc administratīvā sadalījuma, summāri iekļaujot Krāslavas pilsētu attiecīgajā gadā esošajā administratīvajā teritorijā – Daugavpils apriņķī, Krāslavas rajonā, vai Krāslavas novadā.

Lai Krāslava un krāslavieši nebūtu izrauti no visas Latvijas tautas skaitīšanas konteksta, darbā ir iekļautas ziņas arī par tautas skaitīšanas norisi valstī, daži fakti par visiem Latvijas iedzīvotājiem kopumā.

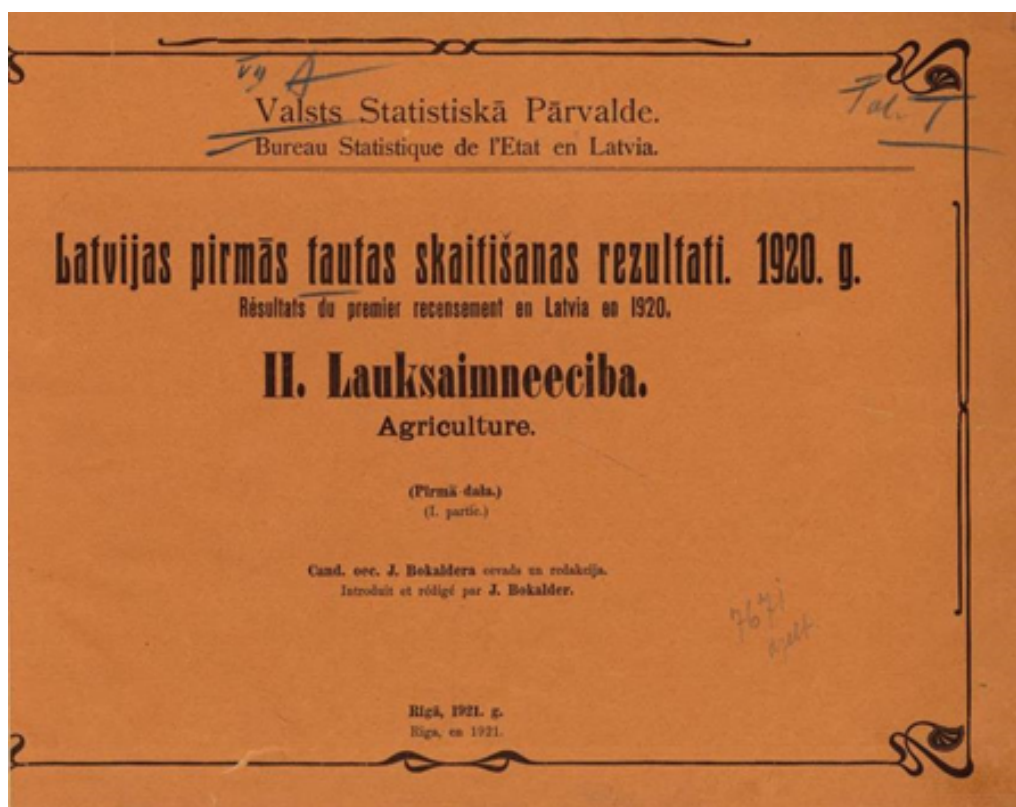
Ziņas par katras tautas skaitīšanas gadu apzināti ir aprakstītas, pielietojot tā laika valodas stilu. Katrā tautas skaitīšanas grāmatā noteikti pievērsiet uzmanību gan grāmatas nosaukumam, gan izdevējam.

Visām izmantotajām tautas skaitīšanas grāmatām ir pievienotas saīsnas. Lejupielādējot tautas skaitīšanas grāmatas, kas publicētas Latvijas oficiālās statistikas portālā, ir iespēja tās lasīt un pētīt digitālā formātā. Ņemot vērā Interneta strauji mainīgo vidi un iespējamās izmaiņas laika gaitā saites var nebūt aktīvas.

Izveidotais novadpētniecības darbs var būt saistošs krāslaviešiem un citiem interesentiem, kuri pēta Krāslavas pilsētas vēsturi, kā arī interesējas par lokālo novadpētniecību. E-grāmata "Krāslava un krāslavieši caur tautas skaitīšanas prizmu", tāpat kā visi iepriekš izveidotie darbi novadpētniecībā, ir pieejama Krāslavas novada centrālās bibliotēkas mājas lapā.

Anna Bartuša,
Krāslavas novada centrālās bibliotēkas bibliotekāre,
darba autore

Latvijas pirmā tautas skaitīšana 1920. gadā

Pirmā vispārīgā ļaužu skaitīšana 1920. gada 14. jūnijā uz visciešāko bija saistīta ar lauksaimniecisku skaitīšanu. Abas šīs skaitīšanas noritēja vienā un tai pašā laikā, paralēli, ar kopēju personālu un organizāciju.

1920. gada tautas skaitīšanas iznākumi nav publicēti atsevišķā izdevumā un tālab tie ir pieejami vienīgi valsts statistiskā pārvaldē manuskripta veidā. Vienīgi nedaudzas tabeles ir nodrukātas 1921. gada statistiskā gada grāmatā.

Pēc publicētajiem datiem Latvijas Statiskajā Gada grāmatā 1921 ir zināms Latvijas iedzīvotāju skaits Latvijas pirmās tautas skaitīšanas laikā (1920.gada 14.jūnijā) – 1 596 131. [1922, 1.lpp.]

Līdz mūsdienām ir saglabāti un digitāli pieejami Latvijas Statistiskās Pārvaldes 1921. gadā izdotie Latvijas pirmās tautas skaitīšanas rezultāti 1920. gadā tieši par Lauksaimniecības nozari.

Šajā ziņojumā, kas rakstīts paralēli divās valodās – latviešu un franču valodā, ir apkopotas ziņas par Latvijas lauksaimniecību 1920. gadā pēc šādiem kritērijiem:

Aramzeme; Sējumi; Mājlopi; Nedzīvais inventārs; Ēku stāvoklis un materiāls;

Aramzeme, mājlopi un ēkas atsevišķos pagastos

Visa Latvija 1920. gadā lielākā vai mazākā mērā bija izpostīts un caur karu saimnieciski novājināts apgabals. Visspilgtāk kara posts izpaudās ēku postījumos. No visām Latvijas lauku ēkām viena desmitā daļa bija pilnīgi noslaucīta no zemes virsas; no tām atlikušas vienīgi drupu kaudzes vai viņu atrašanās vietu nemaz pat nevarēja vairs atrast. 14,06% bija tādu ēku, kas daļēji bija nopostīta.

Ziņas par Krāslavu

Pēc Latvijas Statiskās gada grāmatas 1921 datiem zināms, ka 1920. gada 14. jūnijā Krāslavā bija 3564 iedzīvotāji. [1922, 3.lpp.]

Diemžēl tie ir vienīgie dati, kas zināmi par Krāslavas iedzīvotājiem Latvijas pirmās tautas skaitīšanas laikā.

Par Krāslavu 1920.gadā no rezultātiem lauksaimnieciskajā skaitīšanā ir zināmi tikai divi rādītāji – mājlopu skaits un ēku stāvoklis.

Mājlopu uzskaitē 1920. gadā Krāslavā tika reģistrēti 59 zirgi, 321 liellops, 146 cūkas, 14 aitas, 63 kazas un āži, 15 bišu saimes. [1921, tabele Nr.9, XVI lpp.]

1920. gadā Krāslavā tika uzskaitītas pavisam 926 dzīvojamās mājas. 765 dzīvojamās mājas bija atzīmētas kā nenopostītas, 41 dzīvojamā māja atzīmēta kā nopostīta, bet 120 - daļai nopostītas. [1921, tabele Nr.9, XVI lpp.]

Atcerēsimies, ka Krāslava 1920.gadā bija miests. Pilsētas tiesības tiks piešķirtas pēc trim gadiem - 1923.gada 16.aprīlī.

Avots:

Latvijas pirmās tautas skaitīšanas rezultāti. 1920. g. II. Lauksaimniecība (pirmā daļa).- Rīga, 1921.

Latvijas Statistiskā gada grāmata 1921.- Rīga, 1922

Otrā tautas skaitīšana Latvijā 1925. gadā

Lai skaitīšanas darbu decentralizētu, valsti sadalīja 23 skaitīšanas apgabalos. Pilsētas ar vairāk nekā 3000 iedzīvotājiem bija skaitīšanas rajoni, kuru priekšgalā stāvēja rajonu pārziņi.

Skaitītājus iecēla iecirkņu, resp. rajonu vadītāji, pie kam par skaitītājiem varēja iecelt katru nevainojamu Latvijas pilsoni, kurš ir vecāks par 17 gadiem, prot latviski runāt un rakstīt un ar savu izglītību vai līdzšinējo darbību ir pierādījis, ka ir spējīgs izpildīt skaitītāja pienākumus.

Skaitīšanas darbu izvešanā piedalījās ap 14 000 cilvēku, to starpā 13 407 skaitītāji, 7 212 skaitītāji savu darbu izpildīja kā goda amatu bez atlīdzības un 6 195 pret nelielu atlīdzību. Lielais bezmaksas skaitītāju daudzums liecināja par lielu iedzīvotāju pretimnākšanu skaitīšanas darbam. Viens skaitītājs caurmērā bija saskaitījis 137 iedzīvotājus.

Svarīgākais skaitīšanas formulārs bija personas kartīte, kura visā valstī bija vienāda. Katrai personai bija jāatbild uz 16 jautājumiem. Personas kartīte bija izpildāma par katru cilvēku, kurš dzīvoja Latvijā tajā vietā, kur atradās pl.12 naktī no 10. uz 11. februāri.

Otrajā tautas skaitīšanā visa informācija tika vākta un apkopota pēc stāvokļa uz 1925. gada 10. februāri.

Personas kartītes teksts bija sekošs:

Valsts Statistiskā Pārvalde.
 Latvijas otrā tautas skaitīšana 1925. g. 10. februārī.
Personas kartīte Nr.

apdzīvotā pilsēta	pagasta ciems
Skaitīšanas iecirkņa Nr.	Apdzīvotās vietas (mājas, ciema, muižas u. t. t.) nosaukums.
Nr. pēc apdzīvoto vietu vai grāntsgabalu saraksta.	
Ieļas nosaukums.	Nr. dzīv.
1. Uzvārds.	Vārds.
2. Dzimums (vīr. vai siev.)	3. Pavalstniecība.
4. Dzimšanas gads (jaun. kal.)	mēn. diena.
5. Kur dzimis (pilsētā vai pagastā kā arī apc.)	
Ja dzimējis, tad kādā valstī un Krievijā dzimušiem arī guberņas nosaukums.	
6. Ģimenes stāvoklis (prec., neprec., atkaltais, šķirts)	
7. <i>Jautājumā vienīgi sievietēm.</i> a) Cik dzīvi bērni dzimuši	
b) Cik no tiem vēl tagad dzīvo.	
8. Ticība.	9. Tautība.
10. Prot rakstīt.	Prot lasīt.
11. Kādas valodas prot runāt a)	b)
c)	d) e)
12. Kādu valodu parasti lieto ģimenē.	
13. Ja skaitāmā persona ir bērns, kurš sasniedzis pilnu 6. gadu bet vēl nav 16 gadus vecs — Vai viņš apmeklē skolu	
Cik ilgi ir apmeklējis skolu.	
14. a) Vai pašstāvīgi iegūst sev līdzekļus pārtikai (ja, ne)	
b) Ja pašstāvīgi iegūst sev līdzekļus pārtikai, tad galvenais ienākuma avots (noteikti norādot nodarbošanās veidu)	
c) Darba vietas nosaukums un adrese.	
d) Kādu stāvokli iegem darbā (īpašnieks, uzņēmējs, ierēdnis, strādnieks)	
e) Ja iegūst pārtikai līdzekļus no citas personas vai iestādes, tad šīs personas galvenais ienākuma avots (nodarbošanās) vai iestādes no- saukums.	
15. Vai ir blakus ienākuma avots un kāds.	
16. Vai pašstāvīgi dzīvo skaitīšanas vietā	
Ja pašstāvīga dzīves vieta atrodas citur, tad kur (sīku adresi)	

Skaitītāja paraksts:

Valsts statistiskās pārvaldes publikācijā ir apkopota informācija, dati un tabulas par Otrās tautas skaitīšanas rezultātiem Latvijā pēc šāda sadalījuma:

1. Iedzīvotāju skaits, dzimums un pavalstniecība (iedzīvotāju skaits, pilsētas un lauki un administratīvais iedalījums, iedzīvotāju biežums, dzimums, pavalstniecība, vēlēšanu apgabali);
2. Iedzīvotāju tautība, ticība, pavalstniecība un dzimums (tautība, tautība un pavalstniecība, ticība, dzimums un tautība);
3. Iedzīvotāju vecums, ģimenes stāvoklis, tautība un dzimums (vecums un ģimenes stāvoklis);
4. Iedzīvotāju izglītība un valodu prasība (rakstīt un lasīt prasība, skolu apmeklēšana, ģimenes valoda un valodu prasība);
5. Nodarbošanās (strādājošo skaits un nodarbošanās veidi, atsevišķas nodarbošanās nozares, nodarbošanās un tautība, stāvoklis darbā, vecums un blakus nodarbošanās).

1925.gadā tautas skaitīšanas laikā Latvijā tika saskaitīti 1 844 805 iedzīvotāji. Salīdzinot ar iepriekšējo tautas skaitīšanu 1920. gadā, iedzīvotāju skaits Latvijā bija pieaudzis par 15,6%.

Pasaules kara laikā Latvijas iedzīvotāju skaits ievērojamā mērā pamazinājās. Kamēr karam izceļoties Latvijā rēķināja vairāk nekā 2 552 000 iedzīvotāju, tikmēr 1916. gadā tur bija atlikuši ne vairāk par 1 300 000. Kopš 1918.gada sākās bēgļu atgriešanās kustība un 1920. gadā Latvijā saskaitīja 1 596 131 iedzīvotāju, bet 1925. gadā 1 844 805.

Bērnu (līdz 14 gadiem) īpatsvars kopējā skaitīto iedzīvotāju skaitā Latvijā 1925. gadā bija 24,5 %, darbspējīgā vecumā (15 līdz 59 gadi) bija 63,5 %, 60 gadus un vecāku iedzīvotāju īpatsvars bija 12,0 %.

1925. gadā Latvijas iedzīvotāju caurmēra vecums bija 31 gads 8 mēneši un 4 dienas.

Piecu gadu laikā tas pieauga tikai nedaudz, jo 1920. gadā Latvijas iedzīvotāju caurmēra vecums bija 31 gads 7 mēneši un 5 dienas.

1925. gada tautas skaitīšanā Latvijā ir saskaitīti 46 tautību piederīgie. 73,4% iedzīvotāju bija latvieši, 10,5% - krievi, 5,2 % ebreji, 3,9% - vācieši un poļi – 2,8 %.

No visiem strādājošiem 14,02% bija jaunāki par 20 gadiem, 74,23% bija 20-60 gadus veci, bet 11,75% bija vecāki par 60 gadiem.

Iedzīvotāju sadalījums pēc ticības bija šāds: Ev. Luterāņi 57,10%, Romas katoļi 22,59%, Grieķu katoļi 9,08%, Mozus ticīgiem 5,19%, Vecticīgie 4,81%, pārējie protestanti 0,84%, pārējie nezināmie 0,20%.

Ziņas par Krāslavu

Iedzīvotāju skaits

Pēc tautas skaitīšanas datiem 1925. gadā Krāslavā tika saskaitīti 4485 iedzīvotāji. [1925, 11.lpp.]

Pirmajā tautas skaitīšanā 1920.gadā Krāslavā tika atzīmēti 3564 iedzīvotāji.

Salīdzinot Pirmās un Otrās tautas skaitīšanu iznākumus Latvijā, galvenokārt bija pieaudzis pilsētnieku skaits. Arī Krāslava nav izņēmums, jo piecu gadu laikā iedzīvotāju skaits bija palielinājies par 25%.

Šeit ir jāmin arī dažādie tautas skaitīšanas laiki - 1920. gadā tautas skaitīšana notika vasarā (14. jūnijā), bet 1925. gadā - ziemā (10. februārī), jo prāvs skaits cilvēku, kuri parasti vasaras pavada uz laukiem gan kā laukstrādnieki, gan kā vasarnieki vai lauksaimnieku ģimenes locekļi (skolnieki, studenti), ziemā uzturas pilsētās.

Dzimums

Otrās tauta skaitīšanas Latvijā laikā Krāslavā tika saskaitīti 1980 bija vīrieši un 2505 sievietes. Procentuāli tie bija 44% vīriešu un 56% sieviešu.

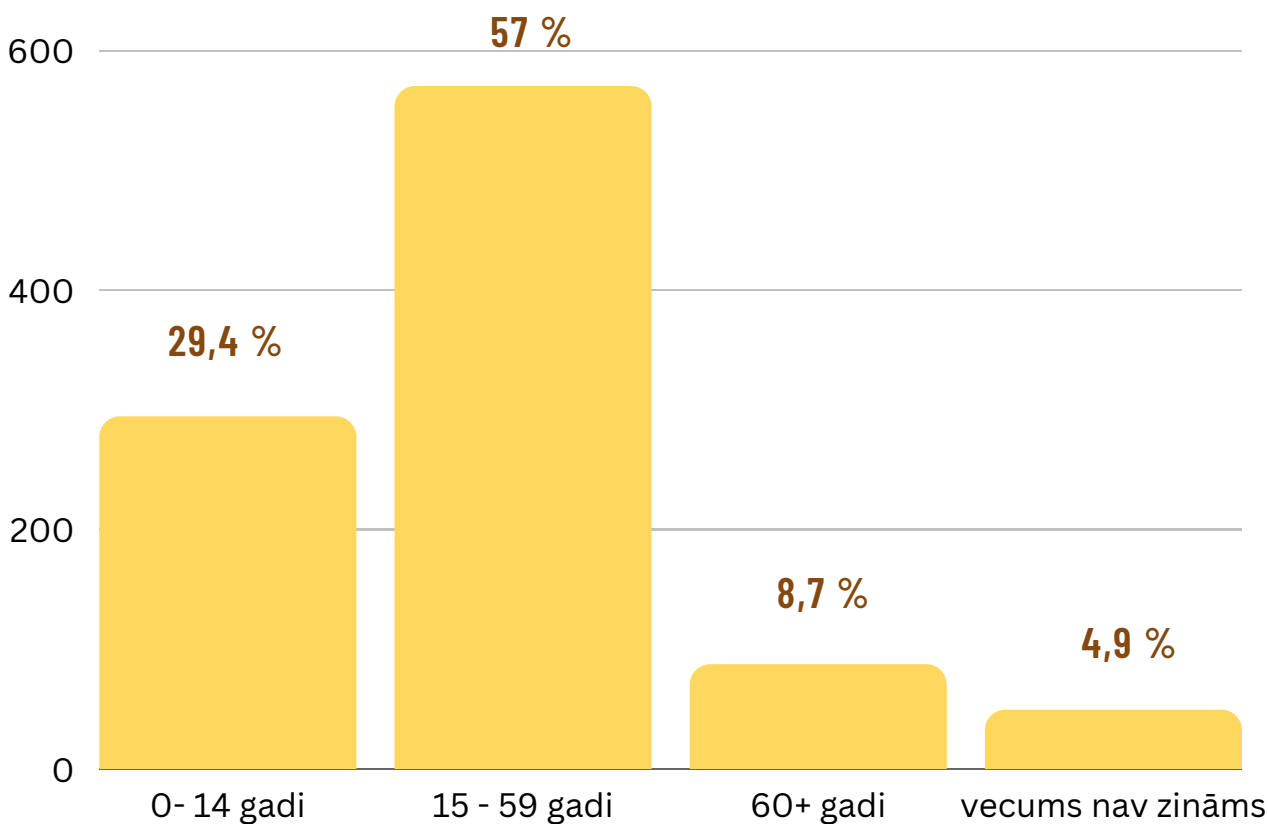
Krāslavā, salīdzinot ar kopējiem datiem valstī, sieviešu īpatsvars bija lielāks par vīriešu īpatsvaru. Latvijā tautas skaitīšanas gaitā iedzīvotāju sadalījums pēc dzimuma bija šāds – 46,6% vīriešu un 53,3% sieviešu.

Vecums

Iedzīvotāju procentuālais sadalījums vecumgrupās bija šāds:
29,4% iedzīvotāju bija bērni līdz 14 gadiem,
57% iedzīvotāju bija vecumā no 15 līdz 59 gadiem ieskaitot,
60 gadus un vecāki bija 8,7% Krāslavas iedzīvotāju.
4,9% saskaitīto vecums nebija zināms.

Skaitliski tas ir attiecīgi 1318, 2556 un 391. 219 iedzīvotājiem vecums nezināms. [1925, 240.-241.lpp.]

Diagramma.
Iedzīvotāju procentuālais sadalījums vecumgrupās 1925. gadā.

Tautība

Otrās tautas skaitīšanas rezultāti atainoja Krāslavu kā daudznacionālu pilsētu, kur :

- gandrīz katrs trešais pilsētas iedzīvotājs bija ebrejs (38%),
- gandrīz katrs piektais – latvietis (19%) vai poļi (21%),
- katrs desmitais – krievs (10%) vai baltkrievs (10%).

Tabula

Krāslavas iedzīvotāju sadalījums pēc tautības 1925. gadā [1925, 57.lpp.]

Tautība	Iedzīvotāju skaits
ebreji	1716
poļi	984
latvieši	833
lielkrievi	445
baltkrievi	428
leiši	23
vācieši	13
pārējie	42
tautība nezināma	1

No 38 Latvijas pilsētām 32 pilsētās latvieši sastādīja iedzīvotāju absolūto vairākumu, bet sešās pilsētās nevienas tautības piederīgiem nepiederēja vairākums. Daugavpilī, Ludzā un Krāslavā relatīvais vairums piederēja ebrejiem.

1925. gada tautas skaitīšanas grāmatā [1925, 59.lpp.] ir ziņas, ka 1920. gadā Krāslavā latviešu īpatsvars bija vien 10,47%. 1925.gadā latviešu Krāslavā bija jau 19%. Krāslava tāpat kā visa Latvija pamazām kļuva latviskāka. Te gan jāpiebilst, ka kopumā latviešu īpatsvars valstī 1925. gadā bija 73%.

Ticība

1925. gadā Krāslavā dzīvoja vairāku konfesiju piederīgie. Vislielāko īpatsvaru - 45% - veidoja Romas katoļi un 39% - Mozus ticīgie. 7% krāslaviešu bija vecticībnieki, 5% Grieķu katoļi, 4% - luterāņi.

Tabula

Krāslavas iedzīvotāju konfesionālā piederība 1925.gadā [1925, 151.lpp.]

Konfesionālā piederība	Iedzīvotāju skaits
Romas katoļi	2019
Mozus ticīgie	1718
Vecticībnieki	332
Grieķu katoļi	221
Luterāņi	180
Pārējie nekristītie	11
Nezināmie	4

Nodarbošanās

Pēc iedzīvotāju nodarbošanās veida Krāslavā 1925. gadā tika uzskaitīti 2052 strādājoši iedzīvotāji.

Procentuāli tie bija 45% pilsētas iedzīvotāju.

Pēc tautas skaitīšanas rezultātiem ir zināma Krāslavas iedzīvotāju nodarbošanās sekojošās nozarēs:

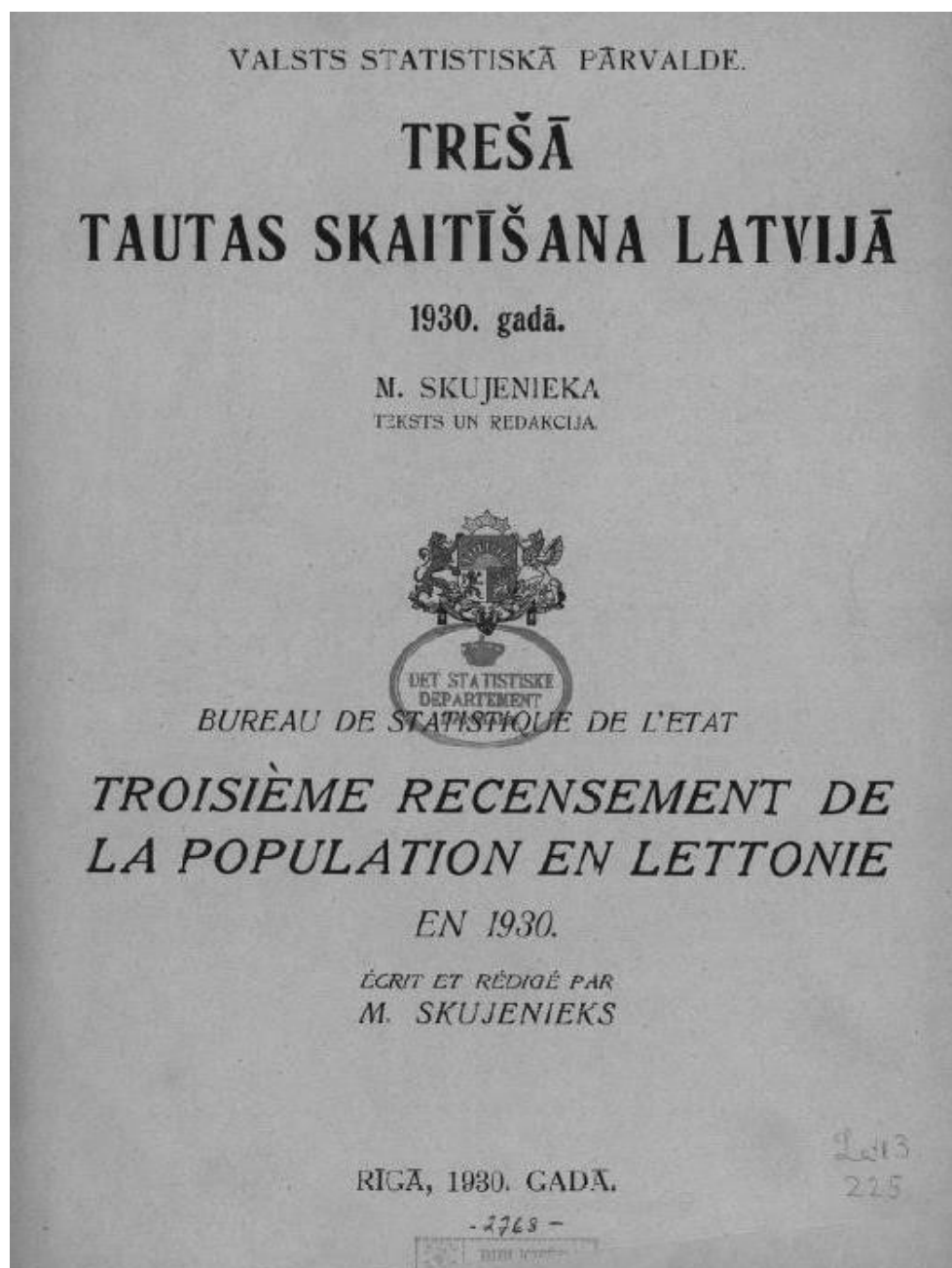
- o Rūpniecībā - 21%
- o Tirdzniecībā - 17%
- o Lauksaimniecībā - 8%
- o Inteligenta darba strādnieki - 5%
- o Apkalpotāji un mājkalpotāji - 5%
- o Valsts un komunālā administrācija., tiesa un policija - 2%
- o Satiksme un transports 2%
- o Pārējie nodarbošanās veidi un nezin. nodarbošanās 40%

Pēc sniegtajām atbildēm vislielākais krāslaviešu īpatsvars - 40% - pēc nodarbošanās veida tika sagrupēti grupā “pārējie nodarbošanās veidi un nezināma nodarbošanās”. Šajā sadaļā no 827 iedzīvotājiem 427 atzīmēja, ka viņi strādā dažādus gadījuma darbus, kā arī viņu nodarbošanās ir nenoteikta. 290 atzīmēja, ka viņiem ienākumi ir no nekustamā īpašuma un ir pensionāri. [1925, 537.lpp.]

Avots:

Otrā tautas skaitīšana Latvijā. - Rīga, 1925.

Trešā tautas skaitīšana Latvijā 1930. gadā

Trešā vispārējā tautas skaitīšana Latvijā notika 1930. gada februārī, skaitīšanas kritiskais moments bija nolikts uz plkst.24 naktī no 11. uz 12. februāri.

Skaitīšanas organizācija galvenos vilcienos bija tāda pati kā 1925. gadā. Katrs apriņķis bija skaitīšanas apgabals, tādējādi visa valsts bija sadalīta 24 skaitīšanas apgabalos, kuru priekšgalā kā skaitīšanas vadītāji parasti atradās apriņķu valžu priekšsēdētāji vai pilsētu galvas.

No 529 skaitīšanas iecirkņu vadītājiem 443 bija piedalījušies 1925. gada skaitīšanā.

1930. gadā Latvijā dzīvoja 1 900 045 iedzīvotāju.

Iedzīvotāju skaits Latvijā laika periodā no 1925. līdz 1930. gadam bija pieaudzis par 3 %.

97 % iedzīvotāju bija Latvijas pilsoņi.

Latgale 1930. gadā bija visapdzīvotākais Latvijas apgabals. Piemēram, kamēr Vidzemē uz 1 km² dzīvoja tikai 17,5 cilvēki, tikmēr Latgalē – 34.

Kad ievēro primitīvas zemkopības formas Latgalē un arī to, ka tur gandrīz pilnīgi trūkst lielrūpniecības, tad ir saprotams, ka Latgales iedzīvotāji meklēja peļņu ārpus savas šaurākās dzimtenes. No 1925. līdz 1930. gadam Latgali bija atstājuši vairāk kā 38 000 iedzīvotāju un apmetušies uz dzīvi pārējā Latvijā.

Bērnu (līdz 14 gadu vecumam ieskaitot) īpatsvars kopējā skaitīto iedzīvotāju skaitā 1930. gadā bija 23,1 %, darbaspējīgā vecumā (15 līdz 59 gadi) bija 64,2 % iedzīvotāju, 60 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju īpatsvars bija 12,7 %.

Salīdzinot ar 1925. gada tautas skaitīšanas datiem, 1930. gadā par 1,4 % bija samazinājies bērnu līdz 14 gadiem īpatsvars. Par 0,7% palielinājās gan darbaspējīgā vecuma iedzīvotāju īpatsvars, gan iedzīvotāju virs 60 gadu vecuma īpatsvars.

Izvērtējot šīs samērā nelielās proporcionālās izmaiņas iedzīvotāju vecumgrupās, tautas skaitīšanas grāmatā jau tika publicēti pesimistiski minējumi nākotnei: *“Nedrīkstam aizmirst, ka patreizējos apstākļos visai labvēlīgā vecuma uzbūve sevī slēpj nākotnei nelabvēlīgus pamatus. Lielais spēka gados esošo personu procents izskaidrojams diviem cēloņiem.- Vecuma uzbūve uzlabojusies pateicoties tam, ka pamazinās dzimstība un līdz ar to pamazinās bērnu procents. Otrkārt, līdz ar veselības kopšanas uzlabošanos samazinās mirstība, palielinās cilvēku caurmēra mūža ilgums un pieaug veco cilvēku skaits. Ja arī tagad produktīvā vecumā esošo cilvēku skaits un procents ir liels, tad minētam procesam turpinoties, neizbēgams moments, kurā jaunais pieaugums samazināsies un samērā mazam jauno cilvēku skaitam būs jārūpējas par lielu skaitu vecu cilvēku uzturēšanu.”* [1930, 218.lpp.]

1930. gada tautas skaitīšanā uzskaitīja 109 personas, kuras bija 100 gadus vecas vai vecākas, no tām Latgalē dzīvoja gandrīz divas trešdaļas – 79.

Precējušies bija 41,2 % vīriešu un 36,5 % sieviešu, atraitņi – 3,0 % vīriešu un 13,2 % sieviešu. Šķirti bija 0,4 % vīriešu un 0,7 % sieviešu.

Skaitliski lielākās konfesijas 1930. gadā Latvijā bija luterāņi (55,7 %), Romas katoļi (23,7 %), pareizticīgie (8,9 %), vecticībnieki (5,1 %) un Mozus ticīgie (4,9 %).

Pēc tautības latvieši bija 73,4 % skaitīto iedzīvotāju, krievi – 10,6 %, ebreji – 5,0 %, vācieši – 3,7 % un poļi – 3,1 %.

Strādājošo bija 71,1 % no skaitītajiem iedzīvotājiem.

No strādājošajiem 68,0 % bija nodarbināti lauksaimniecībā, 13,8 % - rūpniecībā un 5,4 % - tirdzniecībā.

Ziņas par Krāslavu

Iedzīvotāju skaits

1930. gadā Krāslavā tautas skaitīšanas laikā tika saskaitīti 4283 iedzīvotāji. [1930, 13.lpp.]

Salīdzinot ar iepriekšējās tautas skaitīšanas datiem 1925.gadā, iedzīvotāju skaits samazinājās aptuveni par 5%. Iespējams, arī daļa krāslaviešu kā vairums Latgales iedzīvotāju, bija devusies peļņas meklējumos uz kādu citu Latvijas pilsētu, kur atrada darbu rūpnīcās.

Dzimums

Iedzīvotāju sadalījums pēc dzimuma bija šāds - 1916 vīrieši un 2367 sievietes. Procentuāli tie bija - 45% vīriešu un 55% sieviešu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo tautas skaitīšanu, vīriešu īpatsvars Krāslavā palielinājās par 1%.

Vecums

Iedzīvotāju procentuālais sadalījums vecumgrupās bija šāds:
27,5% iedzīvotāju bija bērni līdz 14 gadiem,
60,3% iedzīvotāju bija vecumā no 15 līdz 59 gadiem ieskaitot,
60 gadus un vecāki bija 12,1% Krāslavas iedzīvotāju.

Skaitliski tas ir attiecīgi 1177, 2576 un 518. 12 krāslavieši nezināja savu vecumu. [1930, 265.-266.lpp.]

Salīdzinot datus ar iepriekšējo tautas skaitīšanu 1925. gadā, par 1,9% bija samazinājies bērnu līdz 14 gadiem īpatsvars. Toties par 3,3 % bija palielinājies darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars un par 3,4% to iedzīvotāju īpatsvars, kuri vecāki par 60 gadiem. Līdzīga tendence tika konstatēta arī valstī kopumā.

Tautība

Krāslavas iedzīvotāju sadalījums pēc tautības 1930. gadā
[1930, 265.-266.lpp.]

Tabula

Tautība	Iedzīvotāju skaits
ebreji	1550
poļi	1266
latvieši	706
lielkrievi	529
baltkrievi	177
pārējie	55

Krāslavā 1930. gadā bija piecu tautību iedzīvotāju īpatsvars: ebreji, poļi, latvieši, krievi un baltkrievi. Ebreji veidoja vislielāko iedzīvotāju grupu – 36%. Otrajā vietā bija poļi – 30% un trešajā vietā bija latvieši – 17%. Tālāk sekoja lielkrievi – 12% un baltkrievi – 4%. Pārējo tautību iedzīvotāji (piemēram, vācieši, leiši u.c.) veidoja tikai 1% no visiem iedzīvotājiem.

Salīdzinot ar 1925. gada tautas skaitīšanas rezultātiem, nacionālais sastāvs pilsētā nebija mainījies. Vienīgi izmaiņas procentuālajā sastāvā. Ebreju, latviešu procentuālais īpatsvars bija palicis gandrīz tāds pats (-2% katrai tautībai). Poļu īpatsvars gan bija pieaudzis no 21% līdz 30%. Par 2 % bija audzis krievu īpatsvars. Baltkrievu īpatsvars gan saruka no 10% līdz 4%.

Ticība

Tabula

Krāslavas iedzīvotāju konfesijālā piederība 1930.gadā [1930, 190.lpp.]

Konfesijālā piederība	Iedzīvotāju skaits
Romas katoļi	1984
Mozus ticīgie	1549
Vecticībnieki	336
Grieķu katoļi	209
Luterāņi	190
Pārējie protestanti	12
Nezināmie	3

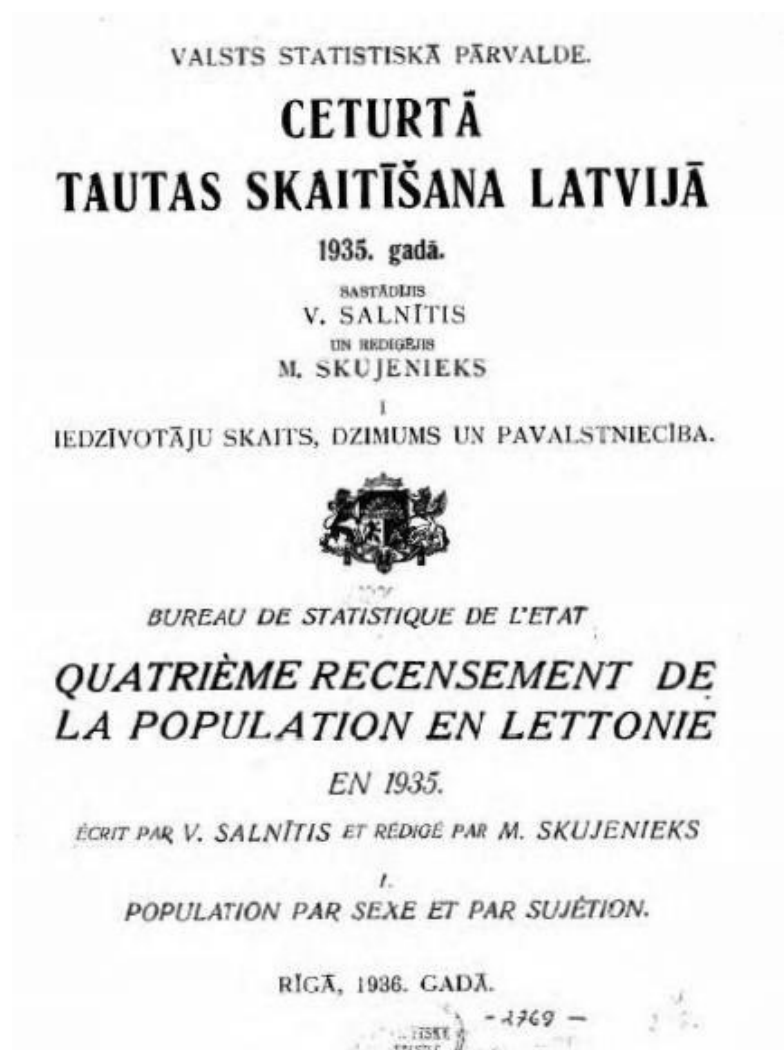
Procentuāli 1930. gadā Krāslavā dalījumā pēc reliģiskās piederības visvairāk bija Romas katoļu (47%) un Mozus ticīgo (36%). Krāslavā dzīvoja tikai 8% vecticībnieku, 5% Grieķu katoļu un 4% luterāņu.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo tautas skaitīšanu, krāslaviešu procentuālajā dalījumā pēc konfesionālās piederības krasas izmaiņas netika konstatētas.

Avots:

Trešā tautas skaitīšana Latvijā 1930. gadā. Rīga, 1930.

Ceturtā tautas skaitīšana Latvijā 1935. gadā

“Tie laiki, kad varēja dzīvot bez rēķinvedības, sen pagājuši. Lai gūtu labākus sasniegumus, t. i., lai ar izdevumiem gūtu vairāk labuma, nav svarīgi tikai strādāt, bet jāzina, ko dari! un kā darīt. Un tautas skaitīšana ir galvenais veids, kā valsts vadība gūst pārskatu par iedzīvotāju sociālo, kulturālo un saimniecisko dzīvi. ... Tautas skaitīšanas dati ir kā iedzīvotāju dzīves fotogrāfija.” [1935, 7.lpp.]

Šajā tautas skaitīšanā tika skaitīti visi iedzīvotāji, kas 1935. gada 12. februārī plkst. 24 bija atradušies Latvijas teritorijā vai uz kuģiem, kas gāja zem Latvijas karoga.

1935. gada tautas skaitīšanas laikā Latvijā tika saskaitīti 1 950 502 iedzīvotāji. Iedzīvotāju skaits Latvijā, salīdzinot ar iepriekšējo tautas skaitīšanu 1930. gadā, bija pieaudzis par 2,7%.

No Latvijā visiem saskaitītajiem 46,8% bija vīrieši, bet 53,2% – sievietes.

Pilsētās dzīvoja 34,6 % iedzīvotāju.

Bērnu (līdz 14 gadu vecumam ieskaitot) īpatsvars visu iedzīvotāju skaitā 1935. gadā bija 24,8 %, darbspējīgā vecumā (15 līdz 59 gadi) – 61,4 %, 60 gadus un vecāku iedzīvotāju īpatsvars bija 13,9 %.

Neprecējušies bija 54,0 % vīriešu un 47,8 % sieviešu, precējušies – 42,5 % vīriešu un 37,7 % sieviešu, atraitņi – 2,9 % vīriešu un 13,4 % sieviešu. Šķirti bija 0,6 % vīriešu un 1,0 % sieviešu.

Lielākās konfesijas 1935. gadā bija luterāņi – 55,1 % no visiem iedzīvotājiem, Romas katoļi – 24,5 %, pareizticīgie – 8,9 %, vecticībnieki – 5,5 % un Mozus ticīgie – 4,8 %.

Pēc tautības latvieši bija 75,5 % no skaitītajiem iedzīvotājiem, krievi – 10,6 %, ebreji – 4,8 %, vācieši – 3,2 % un poļi – 2,5 %.

Pieaugot iedzīvotāju skaitam, palielinājās arī iedzīvotāju skaits uz noteiktas zemes platības. Pirms Pirmā pasaules kara 1914. gadā Latvijā uz 1 kv. km dzīvoja vidēji 40 iedzīvotāji, 1920. gadā – 24. Pēc bēgļu atgriešanās 1925. gadā uz 1 kv. km dzīvoja jau 27 cilvēki, 1930. gadā – 28 cilvēki, bet 1935. gadā – 29 cilvēki.

Ziņas par Krāslavu

Iedzīvotāju skaits

1935. gadā Krāslavā tika saskaitīti 4276 iedzīvotāji. [1935, 19.lpp.]

Salīdzinot ar iepriekšējās tautas skaitīšanas datiem 1930. gadā, Krāslavā iedzīvotāju skaits praktiski nebija mainījies. 1930. gadā bija tikai par 7 saskaitītajiem vairāk nekā 1935. gadā.

Dzimums

Iedzīvotāju sadalījums pēc dzimuma bija šāds: 1913 (jeb 44,7%) vīrieši un 2363 (jeb 55,3%) sievietes. [1935, 64.lpp.]

Piecu gadu laikā kopš iepriekšējās tautas skaitīšanas, sieviešu īpatsvars pār vīriešu īpatsvaru Krāslavā bija nedaudz palielinājies. 1930. gadā Krāslavā vīriešu bija 45%, bet sieviešu – 55% no iedzīvotāju kopskaita.

Vecums

Iedzīvotāju procentuālais sadalījums vecumgrupās 1935. gadā bija šāds: 29,1 % iedzīvotāju bija bērni līdz 14 gadiem, 56,3 % iedzīvotāju bija vecumā no 15 līdz 59 gadiem ieskaitot, 60 gadus un vecāki bija 14,6 % Krāslavā saskaitīto iedzīvotāju. Skaitliski tas bija attiecīgi 1246, 2407 un 623. Tikai viena iedzīvotāja vecums nebija zināms. [1935, 198.-199.lpp.]

Tabula

Krāslaviešu procentuālais dalījums vecumgrupās 1925., 1930. un 1935. gadā

Iedzīvotāju vecums	1925. gads	1930. gads	1935. gads
0-14 gadi	29,4%	27,5 %	29,1 %
15-59 gadi	57%	60,3%	56,3 %
60+ gadi	8,7 %	12,1 %	14,6 %

Desmit gadu laikā nedaudz vairāk kā pusotru reizi bija palielinājies Krāslavas iedzīvotāju īpatsvars vecumgrupā 60+.

Tautība

1935. gadā Krāslavā 67% iedzīvotāju bija latvieši un ebreji, turklāt skaitliski ar gandrīz vienādu skaitu – ebreju bija tikai par divdesmit vairāk nekā latviešu. 15% krāslaviešu bija poļi. Pārējie iedzīvotāji pēc tautības bija krievi, baltkrievi un citu tautību pārstāvji. [1935, 297.lpp.]

Salīdzinot datus ar iepriekšējo tautas skaitīšanu 1930.gadā, latviešu procentuālais īpatsvars Krāslavā piecu gadu laikā strauji pieauga no 17% līdz 33,2 %. Ebreju procentuālais īpatsvars nedaudz samazinājās (no 36% uz 33,7%). Poļu tautības cilvēku skaits Krāslavā saruka divreiz.

Tabula
 Krāslavas iedzīvotāju sadalījums pēc tautības 1935. gadā
 [1935, 297.lpp.]

Tautība	Iedzīvotāju skaits
ebreji	1442
latvieši	1422
poļi	647
lielkrievi	435
baltkrievi	216
leiši	30
vācieši	18
pārējie	64

Ticība

Procentuāli Krāslavā visvairāk bija Romas katoļu (49%) un Mozus ticīgo (34%). Krāslavā dzīvoja tikai 8% vecticībnieku, 5% luterāņu un 4% Grieķu katoļu.

Visi ebreji pēc reliģiskās piederības definēja sevi kā Mozus ticīgos. Pārējām konfesijām nebija tik krasi izteikta kāda noteikta tautība.

Tabula
Krāslavas iedzīvotāju konfesionālā piederība 1925., 1930. un
1935.gadā [1935, 103.lpp.]

Konfesionālā piederība	1925. gads	1930. gads	1935. gads
Romas katoļi	2019	1984	2087
Mozus ticīgie	1718	1549	1445
Vecticīgie	332	336	349
Luterāņi	180	190	214
Grieķu katoļi	221	209	172
pārējie protestanti	-	12	9

Nodarbošanās

Pēc iedzīvotāju nodarbošanās veida Krāslavā 1935. gadā tika uzskaitīti 1724 strādājoši iedzīvotāji.

Procentuāli tie bija 40% pilsētas iedzīvotāju.

Pēc tautas skaitīšanas rezultātiem zināma Krāslavas iedzīvotāju nodarbošanās sekojošās nozarēs:

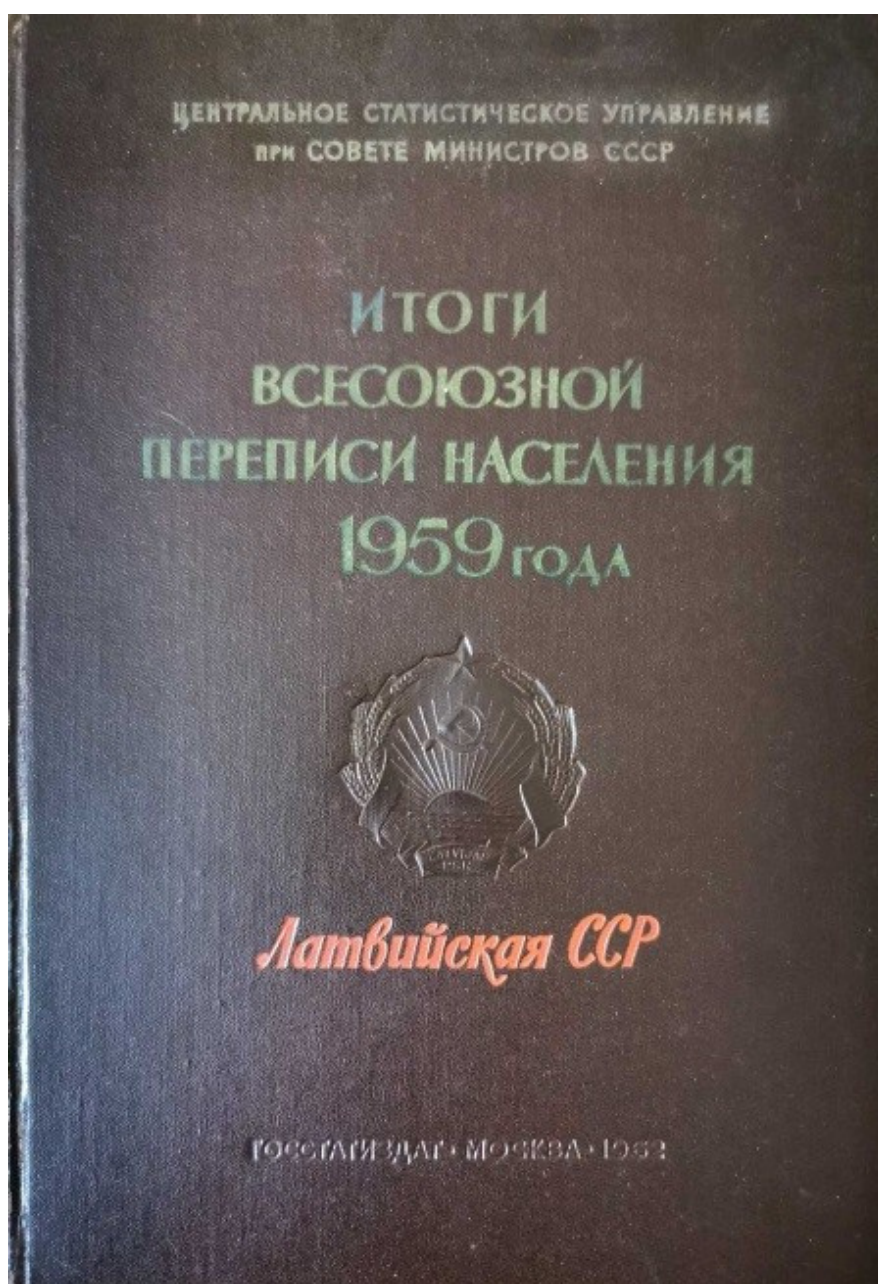
- o Rūpniecībā - 32%
- o Tirdzniecībā - 21%
- o Lauksaimniecībā - 19%
- o Brīvās profesijas, izglītība, māksla - 5%
- o Mājkalpotāji - 7%
- o Publiskā administrācija, drošība - 3%
- o Satiksme - 3,5%
- o Nezināma nodarbošanās 7%

Neskaitot nodarbinātos, 116 cilvēki norādīja, ka viņi pārtika no īpašuma vai kapitāla. 28 cilvēki norādīja, ka viņi bija pensionāri. [1935, 528.-529.lpp.]

Avots:

Ceturtā tautas skaitīšana Latvijā 1935. gadā.- Rīga, 1936.

1959. gada Vissavienības tautas skaitīšana Latvijas PSR

Šajā krājumā ir publicēti dati par Vissavienības tautas skaitīšanas rezultātiem Latvijas PSR par iedzīvotāju skaitu, izvietojumu un sastāvu pēc sekojošiem rādītājiem: dzimums, vecums, tautība, dzimtā valoda, izglītība, ģimenes stāvoklis, sabiedriskā grupa, iztikas līdzekļu avoti, tautsaimniecības nozare un atsevišķas nodarbes.

Visi tautas skaitīšanas dati tika vākti pēc stāvokļa uz 1959. gada 15. janvāri pl.12 naktī.

Šī bija pirmā tautas skaitīšana pēc Otrā pasaules kara, un kopš iepriekšējās tautas skaitīšanas 1935. gadā bija pagājuši 24 gadi.

Virkne rādītāju tika salīdzināta ar iegūtajiem datiem 1935.gadā.

Tautas skaitīšanas gads tika izvēlēts, ņemot vērā vajadzību pēc datiem par iedzīvotāju skaitu, lai turpmāk plānotu tautsaimniecības attīstību un kultūras celšanu PSRS. Tāpat tika ņemts vērā ANO Statistiskās komisijas ieteikums rīkot tautas skaitīšanu visās pasaules valstīs laikā gadā, kas beidzas ar nulli vai arī tuvākajā gadā.

Janvāris kā tautas skaitīšanas mēnesis tika izvēlēts tādēļ, ka šajā laikā ir vismazākā iedzīvotāju migrācija. Tas ir labvēlīgs laiks tautas skaitīšanai.

15. janvāris 1959. gadā bija ceturtdiena. Tas arī nebija nejauši izvēlēts, jo ceturtdienās ir mazāka iedzīvotāju pārvietošanās uz pilsētām, lauku apvidiem nekā tas būtu brīvdienās.

Gada sākums arī nebija nejauši izvēlēts, jo tas deva iespēju salīdzināt tautas skaitīšanas laikā iegūtos datus ar tekošiem datiem.

Tautas skaitīšana 1959. gadā ilga 8 dienas – no 15. līdz 22. janvārim.

Iedzīvotāji tika skaitīti pēc dzīvesvietas, nevis pēc darba vietas.

Tautas skaitīšanas lapas aizpildīja tikai tautas skaitītāji.

Pēc 1959. gada tautas skaitīšanas rezultātiem Latvijā tika saskaitīti 2 093 500 iedzīvotāju, no tiem pastāvīgo iedzīvotāju skaits bija 2 080 000. Pastāvīgo iedzīvotāju skaits, salīdzinot ar 1935. gada tautas skaitīšanas datiem, bija pieaudzis par 9,1 %.

Kopumā pilsētās dzīvoja 56 %, bet laukos 44 % Latvijas iedzīvotāju.

No kopējā iedzīvotāju skaita 43,9 % bija vīrieši, bet 56,1 % – sievietes.

No klātesošajiem iedzīvotājiem 62 % bija latvieši, 26,6 % – krievi, 2,9 % – baltkrievi, nepilni 2,9 % – poļi un 1,7 % – ebreji.

Divu personu ģimenes veidoja 36,6 %, trīs personu ģimenes – 30,5 %, bet četru personu ģimenes – 19,3 % no kopējā ģimeņu skaita. Vidējais ģimenes lielums bija 3,2 personas. Vieni dzīvoja 10,1 % no pastāvīgajiem iedzīvotājiem.

Tautas skaitīšanas lapu šifrēšanu un šifrētu materiālu perforāciju veica Latvijas PSR Centrālā Statistikas pārvalde. Gala rezultātu izstrādi pēc uzstādītās programmas veica PSRS Centrālās Statistikas pārvaldes Tautas skaitīšanas Centrālā Mašīnlasāmā stacija.

Krājums “Итоги всесоюзной переписи населения 1959 года. Латвийская ССР” satur 107 lpp. Krājums nodots salikšanai 1962.gada 28.augustā, parakstīts iespiešanai 1962.gada 22.oktobrī. Metiens 2700 eksemplāri. Iespiests tipogrāfijā Maskavā. Cena 73 kapeikas.

Ziņas par Krāslavu

1959.gada Vissavienības tautas skaitīšanas Latvijas PSR rezultātos vispār nav ziņu sadalījumā pa pilsētām.

Dati nebija pieejami iedzīvotājiem un vispārējas lietošanas publikācijās. Ziņas uzreiz par visiem iedzīvotājiem Latvijā kopā bija sastādītas 64 dažādās tabulās. Tieši tādēļ pēc 1959.gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultātiem šajā krājumā ziņu par Krāslavu vispār nav.

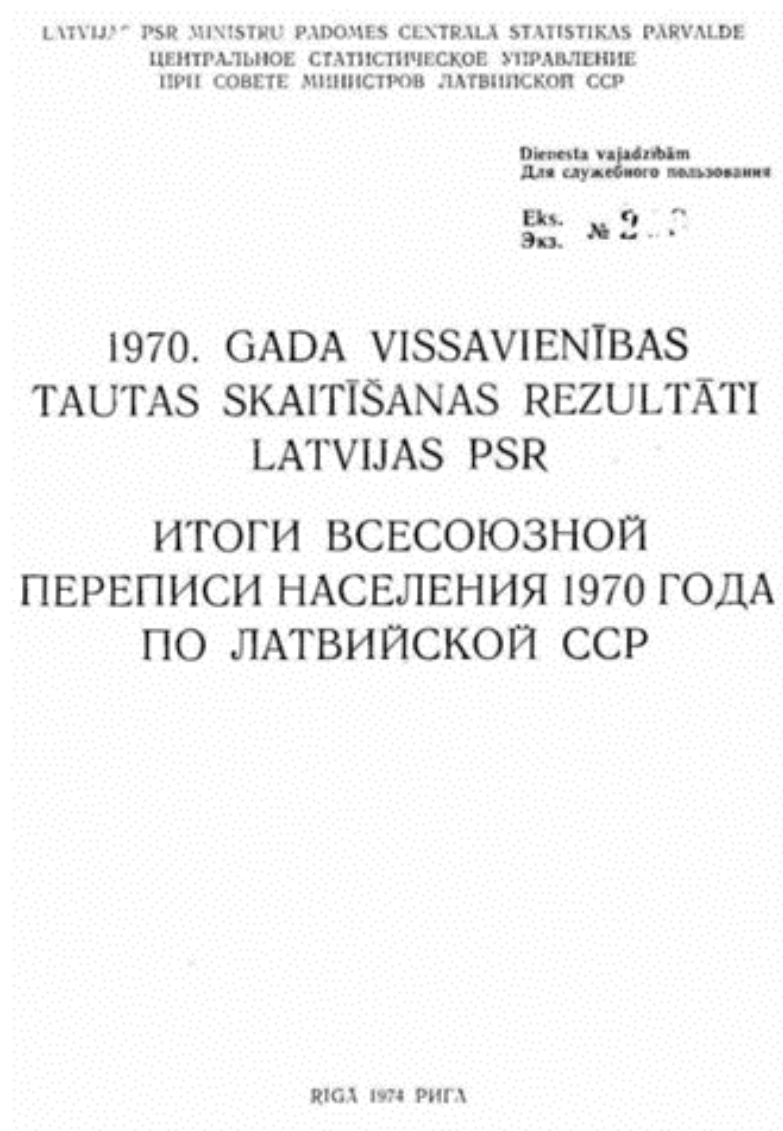
Iedzīvotāju skaits Krāslavā 1959. gadā tomēr ir zināms – tie ir 5339 iedzīvotāji. Šie dati tika publicēti 1970.gada Vissavienības tautas skaitīšanas Latvijas PSR krājumā.

Kopš iepriekšējās tautas skaitīšanas 1935. gadā bija pagājuši divdesmit četri gadi, iedzīvotāju skaits Krāslavā pieauga gandrīz par 20%.

Avots:

Итоги всесоюзной переписи населения 1959 года. Латвийская ССР
- Москва, 1962

1970. gada Vissavienības tautas skaitīšana Latvijas PSR

Tautas skaitīšana notika pēc stāvokļa uz 1970. gada 15. janvāri. Tautas skaitīšanas datums tika izraudzīts tāpēc, ka ziemā un nedēļas vidū (ceturtdienā) vērojama vismazākā iedzīvotāju migrācija.

Šis datums nodrošināja pēdējās un iepriekšējās - 1959. gada 15. janvāra tautas skaitīšanas datu salīdzināmību, kā arī atvieglināja kārtējos un perspektīvos iedzīvotāju skaita un sastāva aprēķinus, kas pamatojas uz iedzīvotāju ikgadējo uzskaiti pēc stāvokļa gada sakumā.

Tautas skaitīšana ilga 8 dienas - no 15. līdz 22. janvārim. Iedzīvotāji tika uzskaitīti dzīves vietā, bet nevis darba vai dienesta vietā.

Tautas skaitīšanā iedzīvotājiem pirmo reizi tika dota iespēja pašiem saskaitīties.

Skaitīšanas lapas aizpildīja vai nu paši iedzīvotāji vai speciāli sagatavoti skaitītāji, apstaigājot visas telpas, kurās dzīvoja vai varēja dzīvot cilvēki, ieskaitot uzņēmumu, iestāžu un organizāciju aizņemtās telpas.

Latvijas PSR caurmērā 1/5 no visām skaitīšanas lapām aizpildīja paši iedzīvotāji. Tādējādi tika paātrināta darbietilpīgā tautas skaitīšana.

Katrā telpā tika uzskaitīti visi klātesošie iedzīvotāji pēc stāvokļa pulksten 12 naktī no 14. uz 15. janvāri, ieskaitot pagaidām dzīvojošos. No pastāvīgi dzīvojošajiem iedzīvotājiem uzskaitīja arī pagaidu prombūtnē esošos.

Tautas skaitīšanas materiālu sagatavošana mehanizētajai izstrādei - skaitīšanas lapu šifrēšana un informācijas pārvešana ar grafiskam zīmēm uz izstrādes veidlapām tika veikta Latvijas PSR Centrālajā statistikas pārvaldē. Tautas skaitīšanas rezultātu izstrāde tika veikta PSRS Centrālās statistikas pārvaldes Skaitļošanas centrā Maskavā ar ātras darbības elektronu skaitļojamām mašīnām «Minska-32».

Grāmata “1970. gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti Latvijas PSR” nodota salikšanai 1973.gada 21. novembrī, parakstīta iespiešanai 1974.gada 25.februārī. Metiens 400 eksemplāri. Bezmaksas. Iespiesta Rīgas veidlapu tipogrāfijā Rīgā.

Laikā starp 1959. un 1970. gada tautas skaitīšanām klātesošo iedzīvotāju skaits Latvijas PSR palielinājās par 11% un sasniedza 2 364 127 cilvēkus. Pilsētu iedzīvotāju skaits šajā laika periodā pieauga par 26%, bet lauku iedzīvotāju skaits samazinājās par 3%.

Salīdzinot ar datiem 1939.gadā un 1959. gadā, 1970. gada tautas skaitīšanas laikā tika konstatēts iedzīvotāju līdz darba spējīgam vecumam īpatsvara samazinājums un vecāku par darbspējīgo vecumu iedzīvotāju īpatsvara palielinājums.

Pilsētu iedzīvotāju īpatsvars 1970. gadā bija 62 % no visiem republikas iedzīvotājiem.

1970. gadā Latvijas PSR laulībā sastāvēja 47,3 % no visiem iedzīvotājiem, 1959. gadā - 43,5%.

Latvijas PSR 1970. gadā dzīvoja 1341805 latvieši (57% no visiem iedzīvotājiem).

Latviešu valodu par dzimto nosauca 57% no republikas iedzīvotājiem, bet krievu valodu – 36%

No 1 320 016 pastāvīgajiem iedzīvotājiem darbspējīgā vecuma 1970. gadā 94% (1959. gadā – 83%) bija nodarbināti vai mācījās.

Ziņas par Krāslavu

Arī 1970. gada tāpat kā 1959. gada tautas skaitīšanas rezultāti Latvijā, līdzīgi kā citās Baltijas valstīs, kas bija iekļautas PSRS sastāvā, nebija pieejami iedzīvotājiem. Dati galvenokārt tika lietoti plānošanas mērķiem.

1970. gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti tika apkopoti dažādās tabulās, diagrammās par visu Latviju kopumā. Apkopotu ziņu rajonu un pilsētu sadalījumā nemaz nav.

Ir zināms vien iedzīvotāju skaits Krāslavā 1970.gadā - 7523 iedzīvotāji. [1970., 21.lpp.]

Kopš pagājušās tautas skaitīšanas 1959. gadā iedzīvotāju skaits Krāslavā bija palielinājies gandrīz par trešdaļu (29%). Tik strauja iedzīvotāju skaita pieauguma iepriekš nav bijis.

Šādas izmaiņas iedzīvotāju skaita ziņā notikušas sakarā ar pilsētu iedzīvotāju dabisko un mehānisko pieaugumu.

Pēc Otrā pasaules kara notika masveida imigrācija no citām Padomju republikām. Imigrāciju veicināja arī labāki sadzīves apstākļi Latvijā nekā citās PSRS republikās.

Lauku iedzīvotāju pārcelšanās uz pilsētām bija saistīta ar rūpnieciskās ražošanas ievērojamo paplašināšanos un kļuva iespējama tāpēc, ka lauksaimniecībā paaugstinājies mehanizācijas līmenis.

Avots:

1970. gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti Latvijas PSR. – Rīga, 1974.

Vissavienības 1979.gada tautas skaitīšana Latvijas PSR

Tautas skaitīšana bija novadīta pēc stāvokļa uz 1979.gada 17. janvāri, pl.12 naktī no 16. uz 17. janvāri. Tā bija trešdiena. Nedēļas vidus tika izvēlēts apzināti, jo šajā laikā ir mazāka iedzīvotāju mobilitāte. Iepriekšējās tautas skaitīšanas 1959. un 1970.gadā notika 15. janvārī. Līdz ar to tika atvieglota tekošo datu uzskaitē, tos var salīdzināt ar datiem iepriekšējos gados.

Tautas skaitīšana ilga 8 dienas – no 17. līdz 24. janvārim.

Iedzīvotāji tika saskaitīti savās dzīvesvietās. Tautas skaitīšanas lapas aizpildīja speciāli apmācīti tautas skaitītāji.

Pēc tautas skaitīšanas tika veikts kontrol apsekojums ar mērķi noskaidrot, vai tautas skaitīšana noritēja bez kļūdām, vai vieni un tie paši iedzīvotāji netika apsekoti divas reizes, vai kāds vispār netika saskaitīts.

Tautas skaitīšanas programma sastāvēja no 16 jautājumiem, no kuriem 11 jautājumi tika uzdoti pilnīgi visiem.

1979. gada tautas skaitīšanā tehniskā aspektā bija jauna skaitīšanas lapa, kas vienlaikus bija informācijas tehniskais nesējs tās tiešai ievadīšanai elektroniskajā skaitļotājā.

Statistiskais krājums “Итоги всесоюзной переписи населения 1979 года по Латвийской ССР” nodots salikšanai 25.01.1982, parakstīts iespiešanai 14.04.1982. Metiens 350 eksemplāri. Bez maksas. Iespiesta Valmieras tipogrāfijā.

Pēc 1979. gada tautas skaitīšanas rezultātiem Latvijā dzīvoja 2 502 816 iedzīvotāji.

Laikā starp 1970. un 1979. gada tautas skaitīšanām klātesošo iedzīvotāju skaits Latvijā bija palielinājies par 6 %.

Latvijas PSR iedzīvotāju vidējais vecums pēc tautas skaitīšanas datiem bija 36,3 gadi.

No visiem iedzīvotājiem darbspējīgā vecuma 1979. gadā 95% bija nodarbināti vai mācījās.

84,8% Latvijas PSR iedzīvotāju 1979. gadā dzīvoja ģimenēs, 10,7% bija vieniņieki.

36,5% ģimeņu sastāvēja no 2 cilvēkiem, 31,7% - no 3 cilvēkiem, 21,8% - no 4, 10% - no 5 un vairāk cilvēkiem.

1979. gadā 40% pastāvīgo Latvijas PSR iedzīvotāju atzīmēja, ka savā dzīvesvietā dzīvoja kopš dzimšanas.

Gandrīz katrs trešais republikas iedzīvotājs savā dzīvesvietā dzīvoja ilgāk par 25 gadiem.

Ziņas par Krāslavu

Tāpat kā iepriekšējās tautas skaitīšanās 1959. un 1970. gadā, arī 1979. gada tautas skaitīšanā iegūtie dati nebija pieejami vispārējās lietošanas publikācijās.

No 1979. gada tautas skaitīšanas rezultātiem vien ir zināms, ka Krāslavā 1979. gadā tautas skaitīšanas laikā tika saskaitīti 10 347 [1979, 14.lpp.] iedzīvotāji. No tiem 10 110 atzīmēja, ka viņi pilsētā ir pastāvīgie iedzīvotāji.

Diemžēl tās ir vienīgās ziņas par Krāslavu no 156 lappušu bieza tautas skaitīšanas rezultātu krājuma par 1979. gadu. Arī citu pilsētu iedzīvotāji šajā krājumā neatradīs ziņas par savām pilsētām, jo statistikas dati ir apkopoti kopumā par visu Latviju.

Nākamās tautas skaitīšanas (1989. gadā) rezultātu apkopojuma biļetenā tika publicēti dati par Krāslavas iedzīvotāju dzimuma struktūru 1979. gada tautas skaitīšanā. [1989, 66.lpp.] - 1979.gadā no visiem Krāslavas pastāvīgajiem iedzīvotājiem 4630 bija vīrieši, 5480 sievietes. Procentuāli tie bija attiecīgi 45,8 % un 54,2%. Tādējādi ir zināms iedzīvotāju skaits Krāslavā 1979. gadā – 10 100.

Pilsētas iedzīvotāju vidējais vecums 1979. gadā bija 34,0 gadi. [1989, 72.lpp.]

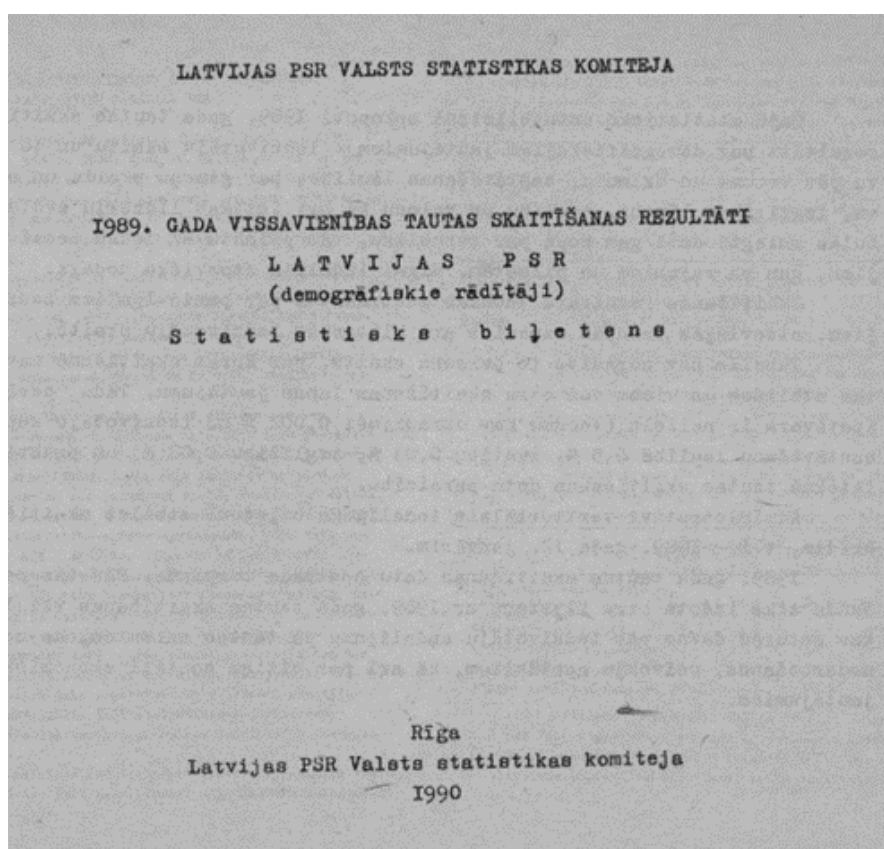
1989. gada tautas skaitīšanas rezultātos tika publicēti arī dati par Krāslavas pastāvīgo iedzīvotāju sadalījumu pēc darbības vecuma 1979.gadā. Rezultāti ir šādi: 22,8% bija jaunāki par darbības vecumu; 61,4% krāslaviešu bija darbības vecumā; 15,8% - vecāki par darbības vecumu. Skaitliski šie rezultāti attiecīgi ir šādi 2302, 6208, 1596. (1989, 72.lpp.)

Avots:

1989. gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti, Latvijas PSR (demogrāfiskie rādītāji). – Rīga, 1990

Итоги всесоюзной переписи населения 1979 года по Латвийской ССР.- Рига, 1982

1989. gada Vissavienības tautas skaitīšana Latvijas PSR

Tautas skaitīšanas rezultāti Latvijas PSR 1989. gadā tika apkopoti divos biļetenos.

Pirmajā statistisko datu biļetenā “1989.gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti Latvijas PSR (demogrāfiskie rādītāji)”, (biļetens 184 lpp., izdots 1990.gadā) apkopoti 1989. gada tautas skaitīšanas rezultāti par demogrāfiskajiem jautājumiem - iedzīvotāju skaitu un to sastāvu pēc vecuma un dzimuma, sastāvēšanas laulībā, par ģimeņu skaitu un sastāvu, izglītības līmeni, tautību un valodu, kā arī iztikas līdzekļu avotu.

Tabulās sniegti dati gan kopā par republiku, tās pilsētu un lauku iedzīvotājiem, gan pa rajoniem un pilsētām. Rīgai izdalīta atsevišķa nodaļa.

Pirmā biļetena metiens bija 200 eksemplāri. Parakstīts iespiešanai tas bija 07.05.1990. Biļetena cena bija 5 rbļ.90 kap. Izdeva Latvijas PSR Valsts statistikas komiteja.

Otrajā statistisko datu biļetenā “1989.gada tautas skaitīšanas rezultāti Latvijā (sociāli ekonomiskie rādītāji, atsevišķu tautību iedzīvotājus raksturojošie demogrāfiskie un sociāli ekonomiskie rādītāji, iedzīvotāju dzīvokļu apstākļi)” apkopoti dati par iedzīvotāju sadalījumu pa tautas saimniecības nozarēm, nodarbošanos, dzīvokļu apstākļiem, kā arī par citiem sociāli ekonomiskiem jautājumiem. (biļetens izdots 1991.gadā)

Otrais statistiskais biļetens parakstīts iespiešanai 14.05.1991. Metiens 210 eksemplāri. Cena 12 rbļ.3 kap. Biļetenu izdeva Latvijas Republikas Valsts statistikas komiteja 1991. gadā.

Skaitīšanas brīdis bija 1989. gada 12. janvāris.

Pirmo reizi pēckara gados tajā tika iekļautas arī ziņas par iedzīvotāju dzīvokļu apstākļiem. Skaitīšanu organizēja un vadīja valsts statistikas iestādes. Iedzīvotāji tika iztaujāti viņu faktiskajā dzīvesvietā.

Aptauju un atbilžu ierakstīšanu skaitīšanas lapās veica speciāli sagatavoti skaitītāji. Pavisam tautas skaitīšanā piedalījās vairāk kā 2 tūkstoši cilvēku - no statistikas iestāžu darbiniekiem un no uzņēmumiem, iestādēm un organizācijām pieaicinātas personas.

Pēc skaitīšanas Latvijas PSR valsts statistikas komitejā un tās Skaitļošanas centrā materiāli tika pārbaudīti un apstrādāti atbilstoši noteiktajai tehnoloģijai. Vispirms tie ieraksti, kas skaitīšanas lapās tika izdarīti ar vārdiem (atbildes par dzimšanas vietu, tautību un valodu, darbavietu un nodarbošanos), tika nokodēti – šīm atbildēm ierakstīts iepriekš noteikts ciparu apzīmējums, ko spēja uztvert un iekodēt ESM. Atbildes uz pārējiem jautājumiem jau tika ierakstītas mašīnai saprotamā veidā ar grafiskām zīmēm. Ar cipariem ierakstītos kodus un grafiskās zīmes nolasīja speciālas optiskās ierīces “Blank-6” un pārnesa uz tehniskajiem informācijas nesējiem. Datu tālāka apstrāde un rezultātu tabulu formēšana tika veikta, izmantojot lieljaudas ESM PSRS Valsts statistikas komitejas Galvenajā skaitļošanas centrā.

1989. gada 12. janvārī tautas skaitīšanā Latvijā klātesoši bija 2 680 029 iedzīvotāji, no tiem pastāvīgie iedzīvotāji – 2 666 567.

Salīdzinot ar iepriekšējo tautas skaitīšanu 1979. gadā, iedzīvotāju skaits Latvijā pieauga par 6%.

Pilsētās dzīvoja 71,1 %, bet laukos – 28,9 % Latvijas iedzīvotāju.

No pastāvīgajiem iedzīvotājiem 52 % bija latvieši, 34 % – krievi, 4,5 % – baltkrievi, 3,5 % – ukraiņi un 2,3 % – poļi.

Republikā ik gadu tika noslēgtas ap 25 tūkstoši laulību, ik gadu tika šķirtas pāri par 10 tūkstošiem laulību.

Vidējais ģimenes lielums Latvijā 1989. gadā bija 3,1 persona.

Ziņas par Krāslavu

Iedzīvotāju skaits

1989. gada tautas skaitīšanas laikā Krāslavā tika saskaitīti 12 518 cilvēki. [1989, 66.lpp.] No tiem 12 434 atzīmēja, ka viņi ir pilsētas pastāvīgie iedzīvotāji. Turpmākajos aprēķinos tautas skaitīšanas rezultātu atspoguļošanā tika ņemts vērā pastāvīgo nevis saskaitīto iedzīvotāju skaits pilsētā.

Starpība starp Krāslavā saskaitītajiem un pastāvīgi dzīvojošajiem 1989. gadā bija ļoti maza - tikai 84 cilvēki. Salīdzinājumam: 1979.gada tautas skaitīšanas laikā šī pati starpība bija salīdzinoši lielāka – 237 cilvēki.

Kopš pēdējās tautas skaitīšanas 1979. gadā, iedzīvotāju skaits Krāslavā bija palielinājies gandrīz par piektdaļu (18%).

Līdz šim iedzīvotāju skaita pieauguma rekords bija vērojams 1970. gadā – togad tika fiksēts 29% augsts iedzīvotāju skaita pieaugums. Ar 1979. gadu iedzīvotāju skaita pieauguma tempi sāka samazināties – 1979.gadā tie bija 25,5%, bet 1989. gadā – 18%.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas noteica ne tikai dabiskā iedzīvotāju kustība, bet arī migrācija kā Latvijas mērogā, tā arī starp padomju savienības republikām. Pilsētas iedzīvotāju skaits pieauga arī tāpēc, ka lauku iedzīvotāji pārcēlās uz dzīvi pilsētā sakarā ar lielākām darba iespējām.

Dzimums

Ir zināms Krāslavas pilsētas pastāvīgo iedzīvotāju sadalījums pēc dzimuma – 5708 vīrieši un 6726 sievietes. Procentuāli šis sadalījums bija attiecīgi 46% un 54%. [1989, 66.lpp.]

Pirms desmit gadiem iedzīvotāju procentuālais sadalījums pēc dzimuma bija līdzīgs.

Vecums

1989. gada Krāslavas pastāvīgo iedzīvotāju sadalījums pēc darbības vecuma:

24,3% bija jaunāki par darbības vecumu;

57,1% krāslaviešu bija darbības vecumā;

18,6% - vecāki par darbības vecumu.

Skaitliski šie rezultāti attiecīgā secībā ir šādi 3016, 7103, 2315. [1989, 72.lpp.]

Kopš pēdējās tautas skaitīšanas 1979. gadā Krāslavā par 4,3% samazinājās iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā. Bērnu un jauniešu īpatsvars samazinājās par 1,5%. Toties iedzīvotāju vecāku par darbības vecumu īpatsvars desmit gadu laikā pieauga par 2,8%. Samazinājās bērnu dzimstība, pieauga vecāku cilvēku īpatsvars. Turpinājās iedzīvotāju novecošanās process.

Vidējais krāslavieša vecums 1989. gadā bija 35,3 gadi.

Desmit gadu laikā krāslavieša vidējais vecums bija pieaudzis par 1,3 gadiem, jo 1979. gadā krāslavieša vidējais vecums bija 34,0 gadi.

Tautība

Krāslaviešu nacionālais sastāvs 1989. gadā bija šāds :

latvieši -34%, krievi -31%, baltkrievi -22%, poļi - 9%, lietuvieši, čigāni, ukraiņi un citas tautības – katra pa 1%.

Tabula. Krāslavas iedzīvotāju sadalījums pēc tautības 1989. gadā [1989, 129.lpp.]

Tautība	Iedzīvotāju skaits
latvieši	4260
krievi	3816
baltkrievi	2765
poļi	1126
ukraiņi	179
čigāni	114
lietuvieši	57
ebreji	47
citi	70

Krāslavā 1989. gadā pamatā dzīvoja četras iedzīvotāju grupas – latvieši, krievi, baltkrievi un poļi. Ebreju bija vairs tikai 47, kas procentuāli no visu iedzīvotāju kopskaita bija vien 0,3%.

Krāslavas pilsētas ģerbonī kopš 1925. gada ir attēlota burulaiva ar pieciem airiem, kas simbolizē piecu pamattautību iedzīvotājus – latviešus, krievus, baltkrievus, poļus un ebrejus. Pēc 1989.gada tautas skaitīšanas rezultātiem ebreji Krāslavā vairs nebija daudzskaitlīgi pārstāvēto tautību sarakstā.

Nav ziņu par Krāslavas iedzīvotāju sadalījumu pēc tautības 1979. gadā, līdz ar to datu salīdzināšanu nav iespējams veikt.

Ģimeņu skaits un sastāvs

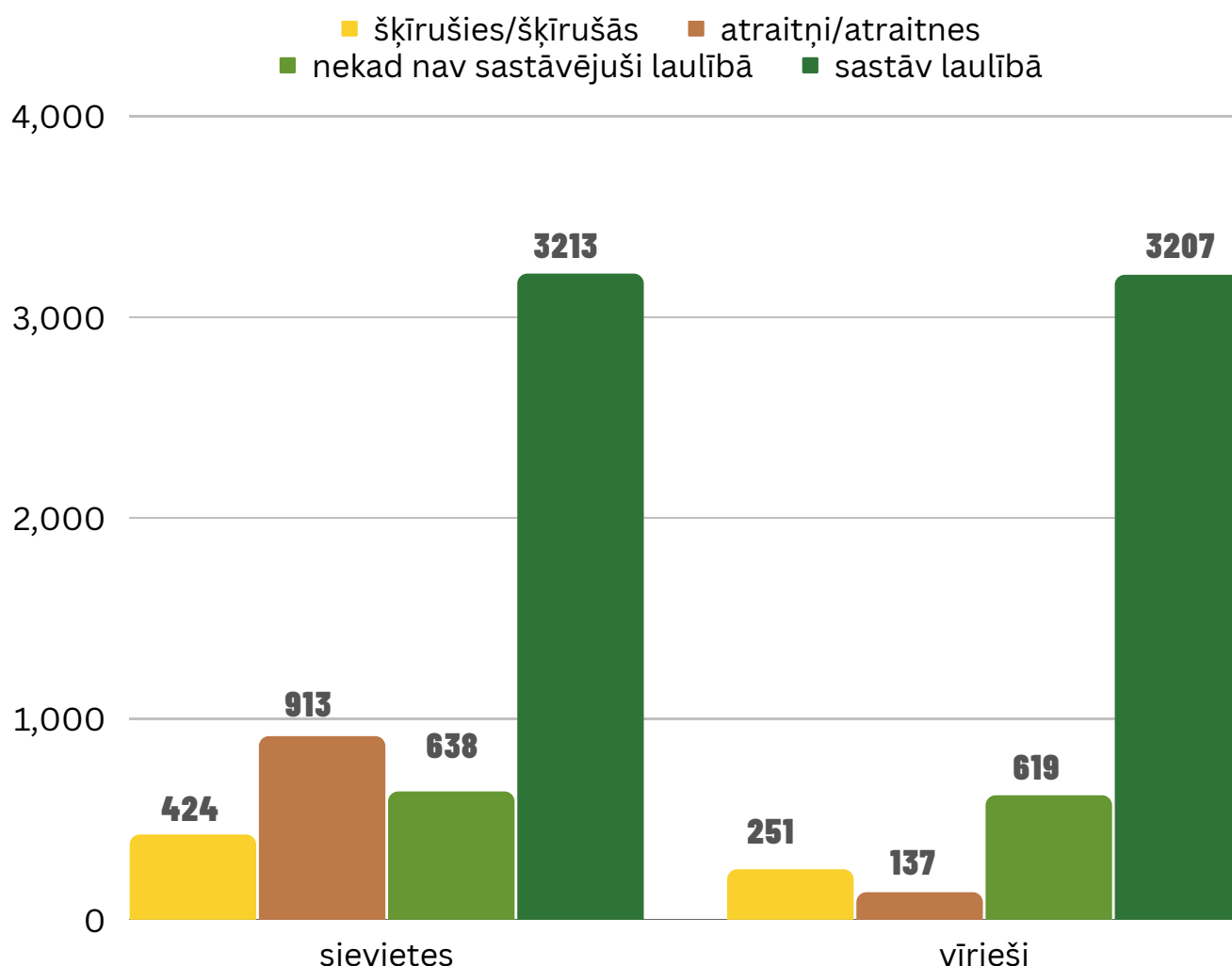
1989.gadā Krāslavā tika saskaitītas 3597 ģimenes.

Ģimeņu vidējais lielums bija 3,0 personas.

Sadalījums pēc dzimuma un sastāvēšanas laulībā 16 un vairāk gadu vecumā.

Krāslavieši šajā tautas skaitīšanā tika skaitīti arī pēc dzimuma un sastāvēšanas laulībā 16 un vairāk gadu vecumā. [1989, 111.lpp] Tobrīd minētajā vecumā bija 4220 vīriešu un 5198 sievietes. Procentuāli tie bija 44,8% vīriešu un 55,1% sievietes.

Diagramma. Krāslaviešu sadalījums 1989.gadā pēc dzimuma un sastāvēšanas laulībā 16 un vairāk gadu vecumā. [1989, 111.lpp.]

Neskatoties uz sieviešu vecumā no 16 gadiem lielāku īpatsvaru nekā vīriešu attiecīgajā vecumā, laulībā tobrīd sastāvēja 61,8% sieviešu un 75,9 % vīriešu. Laulībā esošu vīriešu īpatsvars bija krietni lielāks nekā sieviešu.

No 100 sievietēm 12 atbildēja, ka nekad nav sastāvējušas laulībā, no 100 vīriešiem tāpat uz to pašu jautājumu atbildēja 14 vīrieši.

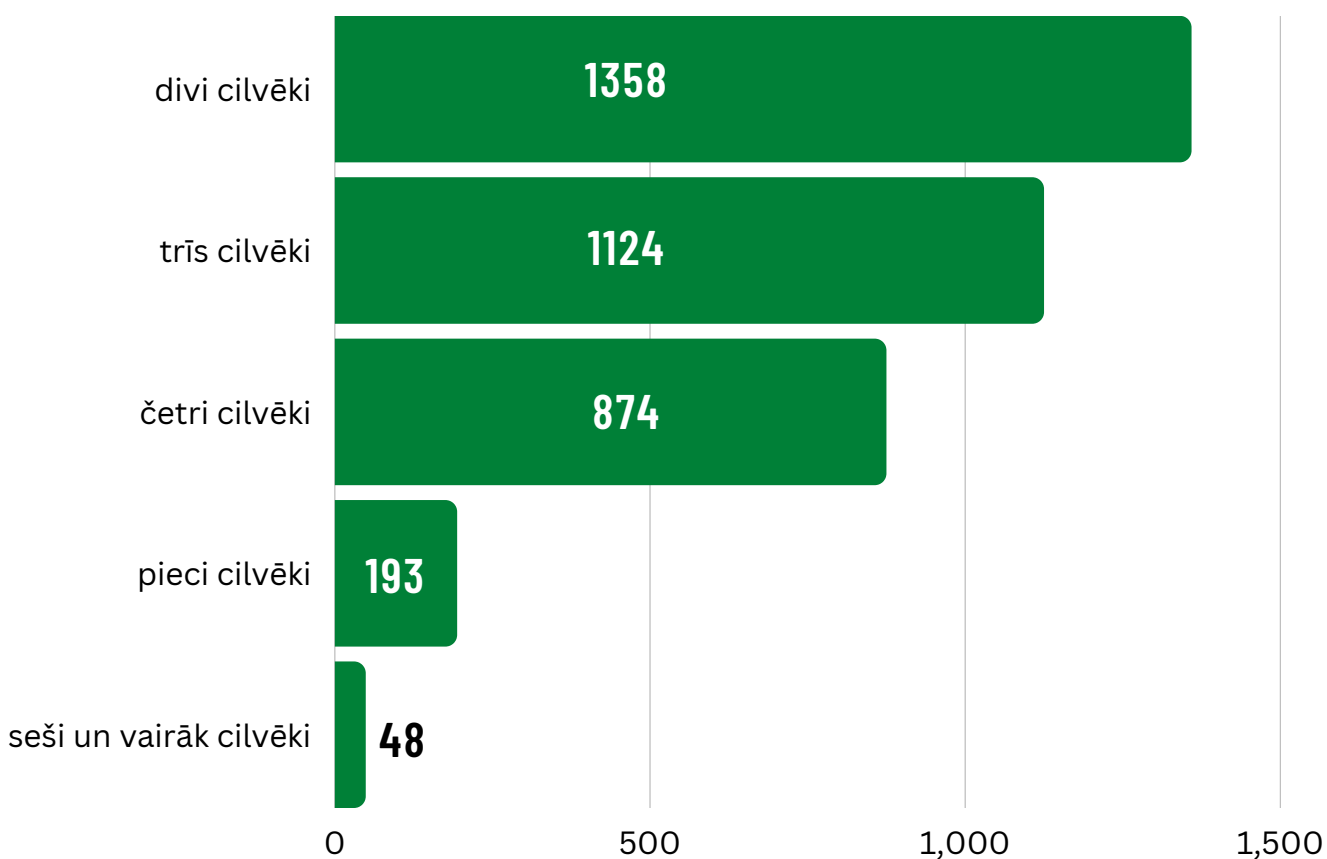
Atraitņu sieviešu bija gandrīz 6,5 reizes vairāk nekā atraitņu vīriešu. Tas varētu būt saistīts ar to, ka sievietēm dzīves ilgums ir lielāks nekā vīriešiem.

Šķirto krāslaviešu vidū krasas svārstības starp dzimumiem netika konstatētas. Uz 1989. gadā 12.janvāri bija šķīrušies 8% sieviešu un 6% vīriešu vecuma grupā 16+.

Ģimenes locekļu un vieninieku skaits Krāslavā 1989.gadā.

Pēc tautas skaitīšanas 1989.gadā rezultātiem, 90% pilsētas iedzīvotāju bija kādas ģimenes locekļi, tikai 10% bija vieninieki. [1989, 117.lpp.]

Diagramma.
Ģimeņu skaits Krāslavā, sastāvošs no kopā dzīvojošiem cilvēkiem.
[1989, 122.lpp.]

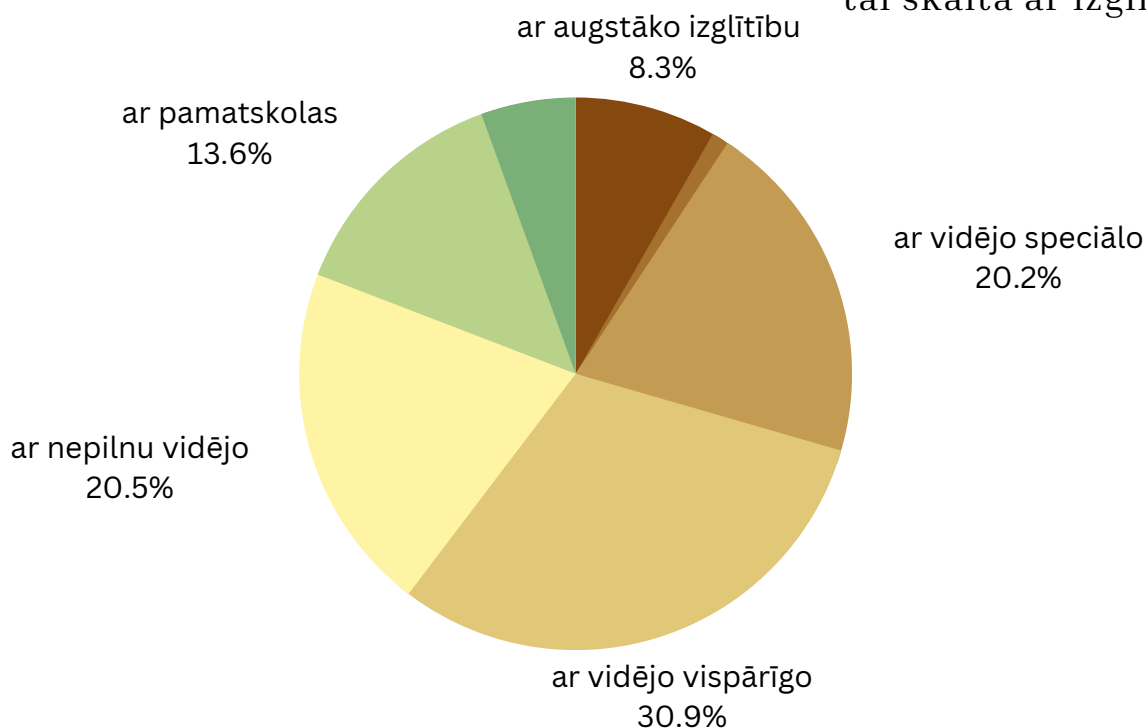
Vislielāko īpatsvaru (37,8%) 1989. gadā sastādīja divu cilvēku ģimenes. Tās varēja būt gan pāris bez bērniem, gan bērns ar vienu no vecākiem. Otrajā vietā (31,2%) bija ģimenes no trim cilvēkiem. Tās varēja būt gan pilnās ģimenes – vīrs un sieva ar vienu bērnu, gan nepilnās ģimenes, kur bija tikai viens no vecākiem ar diviem bērniem. Trešajā vietā ierindojās četru cilvēku ģimenes (24,3%). Ceturtajā (5,4%) un piektajā (1,3%) vietā ierindojās ģimenes ar pieciem un vairāk par sešiem ģimenes locekļiem. Šeit varēja būt gan ģimenes ar trim un vairāk bērniem, gan ģimenes, kuras dzīvoja kopā vienā mājsaimniecībā vairākās paaudzēs.

Izglītība

Uz 1000 iedzīvotājiem Krāslavā 1989.gadā bija: 308 ar vidējo vispārīgo izglītību, 205 ar nepilnu vidējo izglītību, 202 ar vidējo speciālo izglītību, 83 ar augstāko izglītību, 10 ar nepabeigtu augstāko izglītību. [1989, 139.lpp] (skat. diagrammu zemāk)

Diagramma.

Iedzīvotāju 15 un vairāk gadu vecumā sadalījums pēc izglītības līmeņa, tai skaitā ar izglītību.

Iztikas līdzekļu avoti

Šajā tautas skaitīšanā iedzīvotāji tika grupēti pēc iztikas līdzekļu avota.

Krāslaviešiem 1989. gadā bija trīs galvenie iztikas līdzekļu avoti: darba alga, pensija vai pabalsti, atsevišķu personu esošie līdzekļi.

1989. gadā Krāslavā nodarbināti bija 7123 iedzīvotāji. 97% no tiem strādāja uzņēmumos un iestādēs. Pārējie 3% nodarbināto - kolhozos, kooperatīvos un individuālajā darbā.

Nodarbināto procentuālais īpatsvars bija 57% no visiem pilsētas iedzīvotājiem.

1950 iedzīvotāju (15,7%) bija pensionāri un personas, kuras saņēma valsts ikmēneša pabalstu. 3228 jeb 26% iedzīvotāju bija atsevišķu personu apgādājamie. Šajā grupā bija bērni, kuri bija vecāku apgādībā. [1989, 1.daļa, 145.lpp]

Otrais statistiskais biļetens (2. daļa)

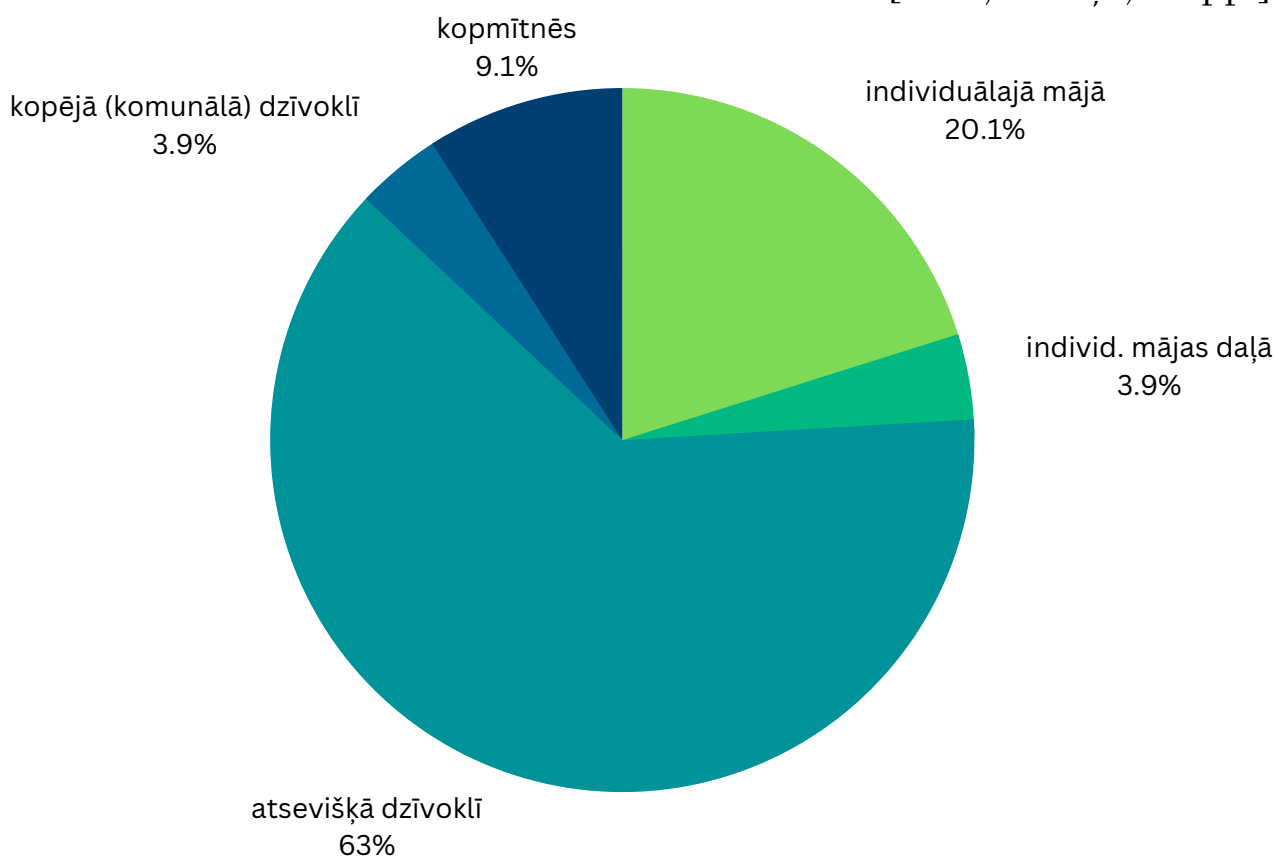
1989. gadā rādītāji par sociālie ekonomiskajiem jautājumiem (iedzīvotāju sadalījums pēc tautas saimniecības nozarēm, pēc nodarbošanās, pa sabiedriskajām grupām) iegūti iedzīvotāju izlasveida (25%) aptaujā un attiecināmi uz visu iedzīvotāju kopumu, tāpēc tie atsevišķos gadījumos atšķiras no analogiem statistikas datiem, kas iegūti uz atskaišu pamata.

Visu iedzīvotāju sadalījums pa dažādām grupām, kā arī nodarbināto iedzīvotāju sadalījums gan pēc vecuma, gan izglītības līmeņa, pa sabiedriskām grupām (strādnieki, kalpotāji, kolhoznieki) otrajā statistikas biļetenā tika sniegtas visa Krāslavas rajona mērogā, tāpēc ziņu par Krāslavas pilsētas iedzīvotājiem šajos sadalījumos diemžēl nav.

Mājokļu raksturojums

Dzīvojamās telpas tipu tautas skaitīšanā uzrādīja 11601 Krāslavas iedzīvotājs.

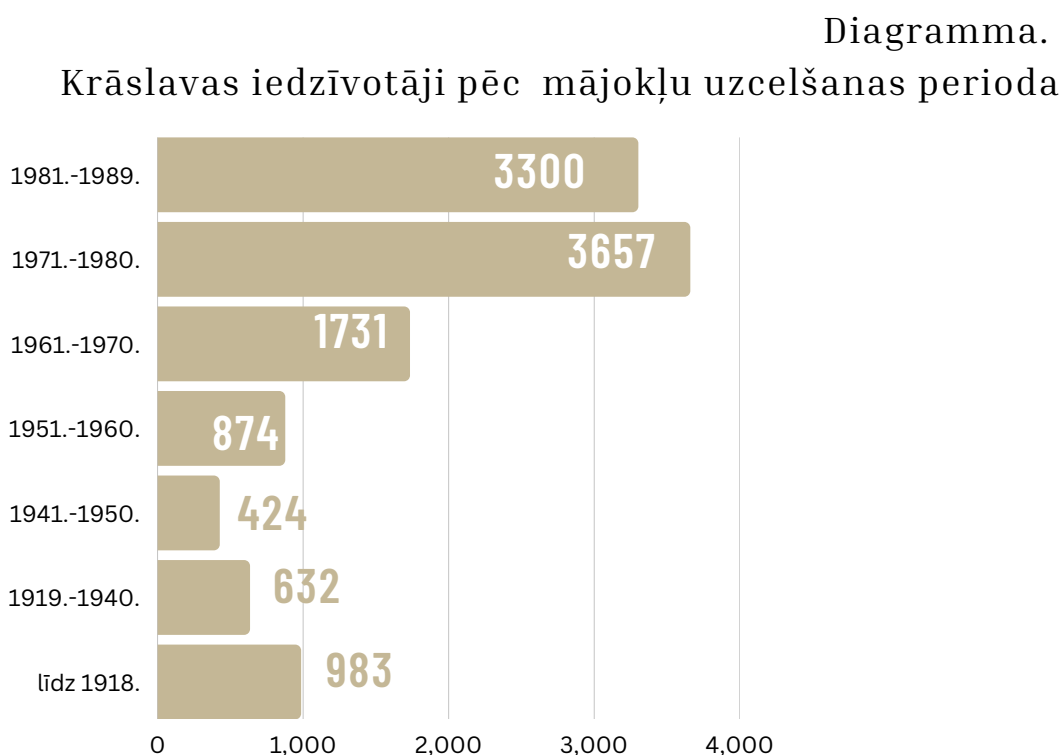
Diagramma.
Krāslaviešu sadalījums pēc dzīvojamo telpu tiem procentos.
[1989, 2. daļa, 71.lpp.]

Tautas skaitīšanas rezultāti parādīja, ka 1989. gadā visvairāk krāslaviešu (63%) dzīvoja atsevišķā dzīvoklī. Katrs piektais dzīvoja individuālajā mājā. Katras devītais Krāslavā dzīvoja kopmītnēs. Komunālā dzīvoklī dzīvoja 4% krāslaviešu, tikpat daudz dzīvoja individuālās mājas daļā.

478 jeb 3,8% krāslaviešu norādīja, ka īrē dzīvojamo telpu pie atsevišķiem pilsoņiem. Šai iedzīvotāju kategorijai dzīvojamās telpas tips netika prasīts.

Krāslavā 1989. gadā dzīvojamā platība uz vienu cilvēku bija 11 kvadrātmetri. Tieši tāds pats skaitlis togad bija vidējais visā valstī.

60% krāslaviešu norādīja, ka dzīvo jaunās, 10-20 gadus atpakaļ uzceltās ēkās. [1989, 79.lpp.] 20.gadsimta 70.-80. gados Krāslavā, tāpat kā visā valstī, tika uzcelts ļoti daudz daudzstāvu daudzdzīvokļu dzīvojamo namu. 15% krāslaviešu togad dzīvoja 60.-tajos gados celtajos namos.

Kopējā dzīvojamā platība Krāslavā aizņēma 138 tūkstošus kvadrātmetru. [1989, 2.daļa, 94.lpp]

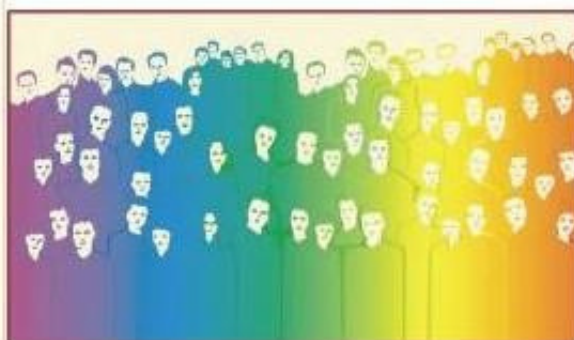
Avots:

1989. gada Vissavienības tautas skaitīšanas rezultāti, Latvijas PSR (demogrāfiskie rādītāji). – Rīga, 1990.

2000. gada tautas skaitīšana Latvijā

LATVIJAS REPUBLIKAS CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE
CENTRAL STATISTICAL BUREAU OF LATVIA

LATVIJAS 2000. GADA TAUTAS SKAITĪŠANAS REZULTĀTI

RESULTS OF THE 2000 POPULATION AND
HOUSING CENSUS IN LATVIA

Tautas skaitīšanā visa informācija tika vākta un apkopota pēc stāvokļa uz 2000.gada 31.martu.

Šī tautas skaitīšana bija pirmā pēc Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas.

2000. gada tautas skaitīšanā, kas notika no 2000.gada 31.marta līdz 29.aprīlim, bija iesaistīti vairāk kā 5 tūkstoši cilvēku.

Krājumā “Latvijas 2000. gada tautas skaitīšanas rezultāti” teksts ir paralēli divās valodās - latviešu un angļu valodā.

Latvijas iedzīvotāju skaits 2000.gada 31.martā pēc 2000.gada tautas skaitīšanas datiem bija 2 377 383.

Kopš 1989.gada iedzīvotāju skaits bija samazinājies par 289 tūkst. cilvēku jeb par 10,8 %.

Pilsētu iedzīvotāju skaits bija samazinājies straujāk nekā lauku iedzīvotāju skaits - par 14,3 % salīdzinājumā ar 2,4 % lauku iedzīvotājiem.

Pēc tautas skaitīšanas 2000. gadā datiem Latvijā dzīvoja vairāk nekā 150 tautību iedzīvotāji.

2000. gadā latviešu īpatsvars visu iedzīvotāju kopskaitā bija 57,7%. 1989.gadā latviešu īpatsvars visu iedzīvotāju kopskaitā bija noslīdējis līdz 52 %.

Otro lielāko procentuālo daļu Latvijas iedzīvotāju nacionālajā sastāvā aizņēma krievi – 29,6%.

Visaugstākā tā bija iepriekšējās - 1989.gada tautas skaitīšanas laikā - 34,0 %.

Iedzīvotāju sadalījums galvenajās vecuma grupās 2000. gadā bija šāds:

0-14 gadi bija 18,1 % iedzīvotāju, vecumgrupā 15-59 gadi - 60,9%, iedzīvotāju 60 un vairāk gadu vecumā bija 21% no visiem iedzīvotājiem.

Pagājušajā tautas skaitīšanā 1989. gadā šie dati bija attiecīgi: 21,4%, 61,2% un 17,4%.

Latvijā 2000. gadā vienai sievietei vidēji bija dzimuši 1,3 bērni.

Iedzīvotāju blīvums 2000. gadā uz 1 km² bija 36,8 personas. 1989. gadā tās bija 41,3 personas uz 1 km², šis rādītājs bija visaugstākais visā tautas skaitīšanas vēsturē. 1920. gadā šis rādītājs bija 24,3.

Ziņas par Krāslavu

Iedzīvotāju skaits

Krāslavā 2000. gadā tika saskaitīti 11 412 iedzīvotāji.

Salīdzinot ar iepriekšējo tautas skaitīšanu 1989. gadā, iedzīvotāju skaits samazinājās par 8%. [2000, 32.lpp.]

Šī bija pirmā reize tautas skaitīšanas vēsturē, kad, salīdzinājumā ar iepriekšējiem tautas skaitīšanu datiem, tika konstatēts iedzīvotāju skaita samazinājums.

Dzimums

Krāslavā 2000. gadā tika saskaitīti 5179 vīrieši un 6233 sievietes. [2000, 39.lpp.]

Procentuāli - 45,4% vīriešu un 54,6% sieviešu.

Kopš iepriekšējās tautas skaitīšanas 1989.gadā, par 0,06% samazinājās vīriešu īpatsvars.

Vecums

Krāslaviešu sadalījums pa vecuma grupām 2000. gadā bija šāds: 18,3% bija līdz darbspējas vecumam, 60,7% krāslaviešu bija darbspējas vecumā, 21% - virs darbspējas vecuma. [2000., 68.lpp.]

Tabula. Iedzīvotāju sadalījums pa vecuma grupām procentos 1989. un 2000. gadā

Iedzīvotāju vecums	1989. gads	2000. gads
0-14 gadi	24,3%	18,3%
15-59 gadi	57,1%	60,7%
60+ gadi	18,6%	21%

Nelabvēlīgo demogrāfisko procesu rezultātā notiek sabiedrības novecošanās – samazinās bērnu un pieaug veco ļaužu skaits un īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā.

Šī bija pirmā reize tautas skaitīšanas vēsturē, kad iedzīvotāju skaits virs darbspējas vecuma bija lielāks par iedzīvotāju skaitu līdz darbspējas vecumam.

Tautība

Tabula.

Krāslavas iedzīvotāju sadalījums pēc tautības 2000. gadā [2000, 128.lpp.]

Tautība	Iedzīvotāju skaits
latvieši	4567
krievi	2940
baltkrievi	2305
poļi	1190
čigāni	133
ukraiņi	131
lietuvieši	53
ebreji	18
citi	75

Procentuāli sadalījums pēc tautības bija šāds:

latvieši- 40%, krievi - 25%, baltkrievi - 20%, poļi - 10%, 5% no iedzīvotāju kopskaita veidoja lietuvieši, čigāni, ukraiņi un citas tautības.

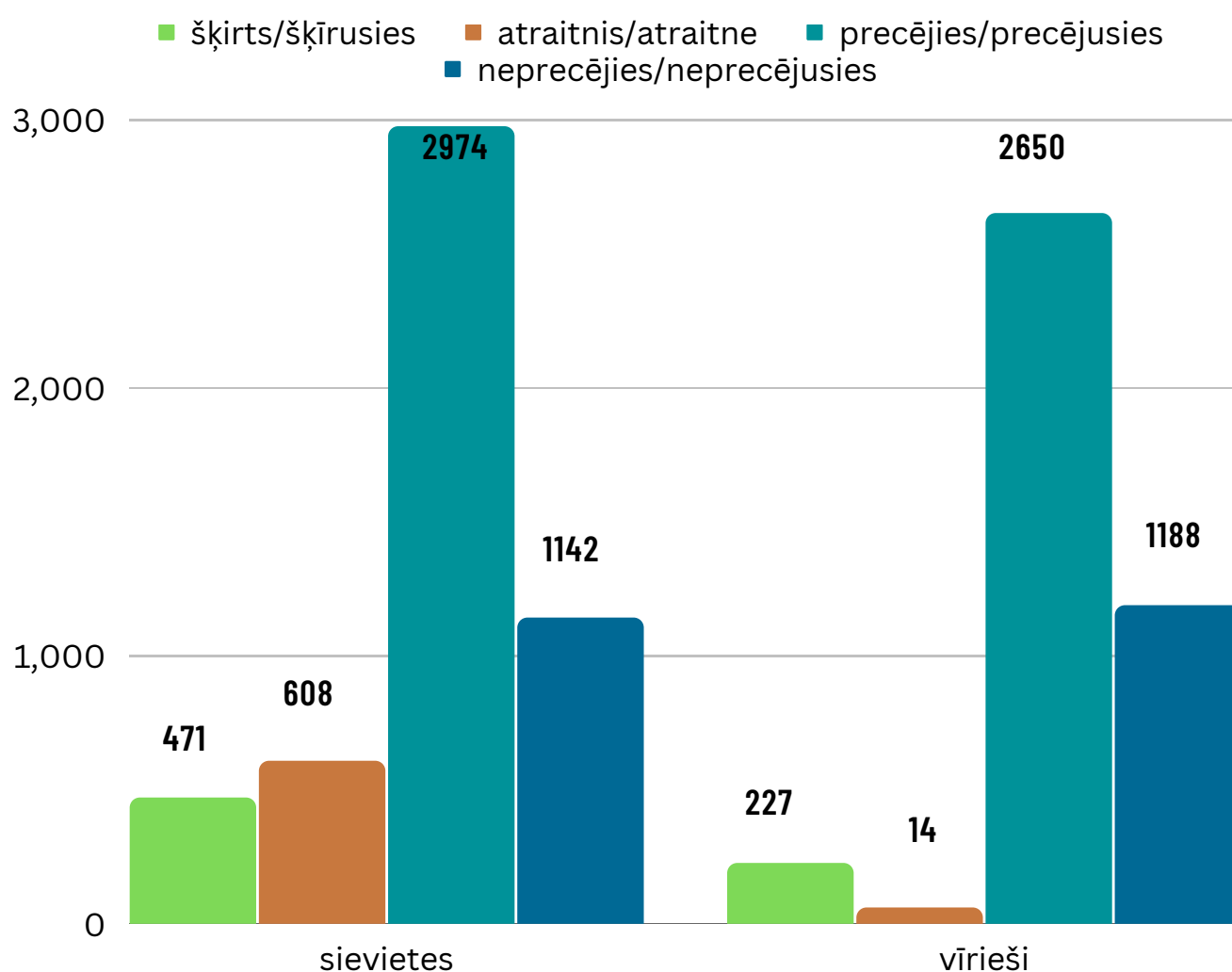
Ģimeņu skaits un sastāvs

Krāslavas sievietēm fertīlajā vecumā uz 2000. gadu bija dzimuši vidēji 1,28 bērni. [2000, 174.lpp.]

Fertīlais vecums ir vecums, kurā sieviete bioloģiski spēj dzemdēt bērnus (parasti 15-49 gadi) .

Diagramma.

Krāslaviešu 15 un vairāk gadu vecumā juridiskais ģimenes stāvoklis
[2000, 93.lpp.]

60% krāslaviešu, kuri bija vecāki par 15 gadiem, 2000. gada tautas skaitīšanas laikā oficiāli sastāvēja laulībā. No tiem 47% bija vīrieši un 53% sievietes.

Šķīrušies bija 7,5 % attiecīgajā vecumgrupā esošie Krāslavas iedzīvotāji. Šķirto sieviešu skaits bija gandrīz divas reizes lielāks nekā šķirto vīriešu skaits – attiecīgi 67,5% un 32,5%.

7% krāslaviešu 2000. gadā norādīja, ka ir atraitņi. Atraitņu sieviešu skaits bija 10 reizes lielāks nekā atraitņu vīriešu skaits.

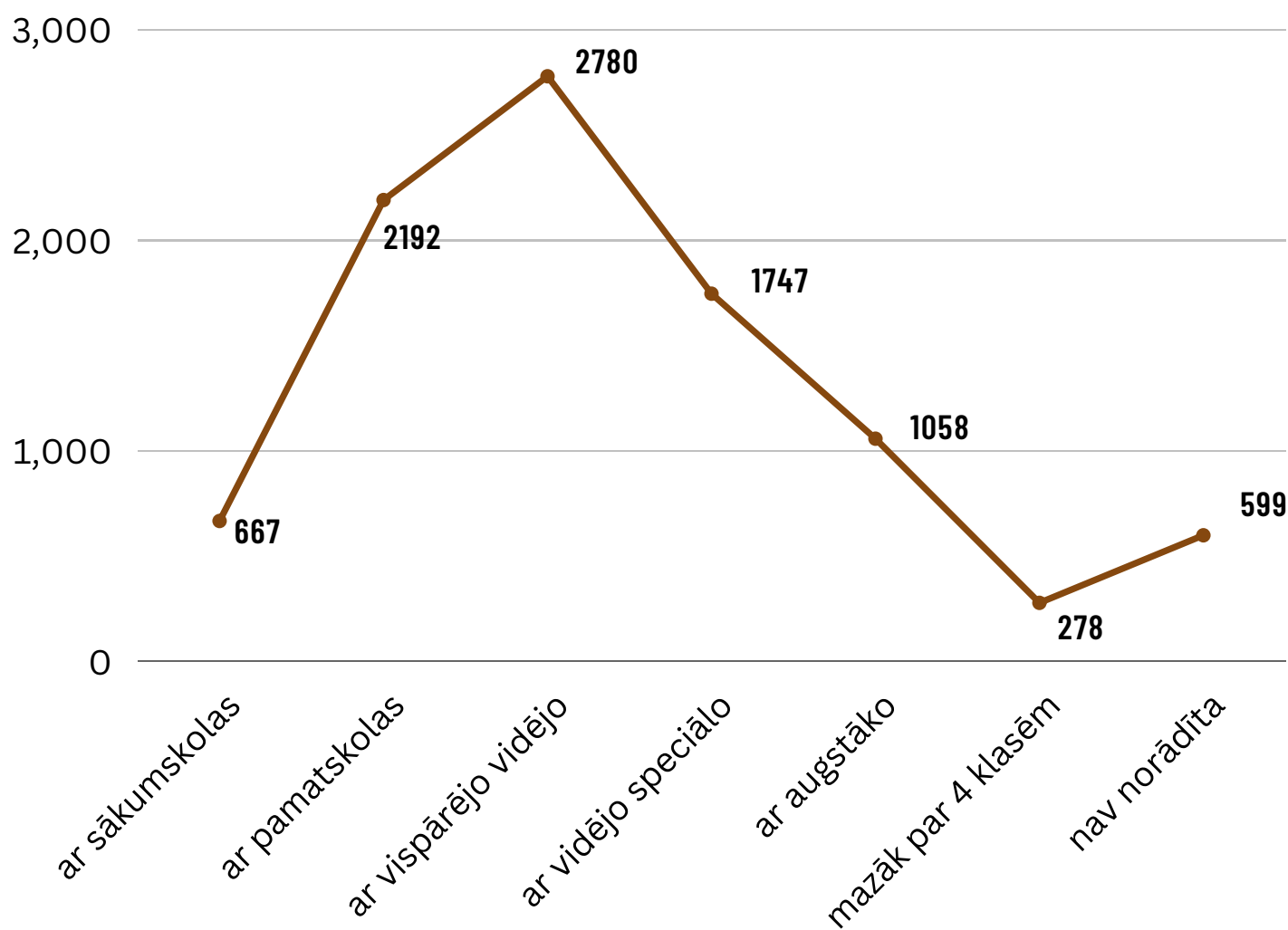
25% krāslaviešu, vecāku par 15 gadiem, norādīja, ka ir neprecēti. Sieviešu un vīriešu īpatsvars bija gandrīz vienāds. Iemesli, kādēļ ceturtdaļa krāslaviešu 2000. gadā atzīmēja, ka ir neprecēti, var būt dažādi. Daudzi pāri, kuri dzīvo kopā, neregistrē savas attiecības juridiski. Vecumgrupā 15+ ietilpst arī 16,17, 18 un vairāk gadus veci jaunieši, kuri šajā laikā iegūst vidējo vai augstāko izglītību un tikai pēc tam stājas oficiālā laulībā.

Izglītība

Krāslavā 2000. gadā tika saskaitīts 9321 iedzīvotājs, kas bija vecāks par 15 gadiem. No kopējā iedzīvotāju skaita tie bija 81,7%.

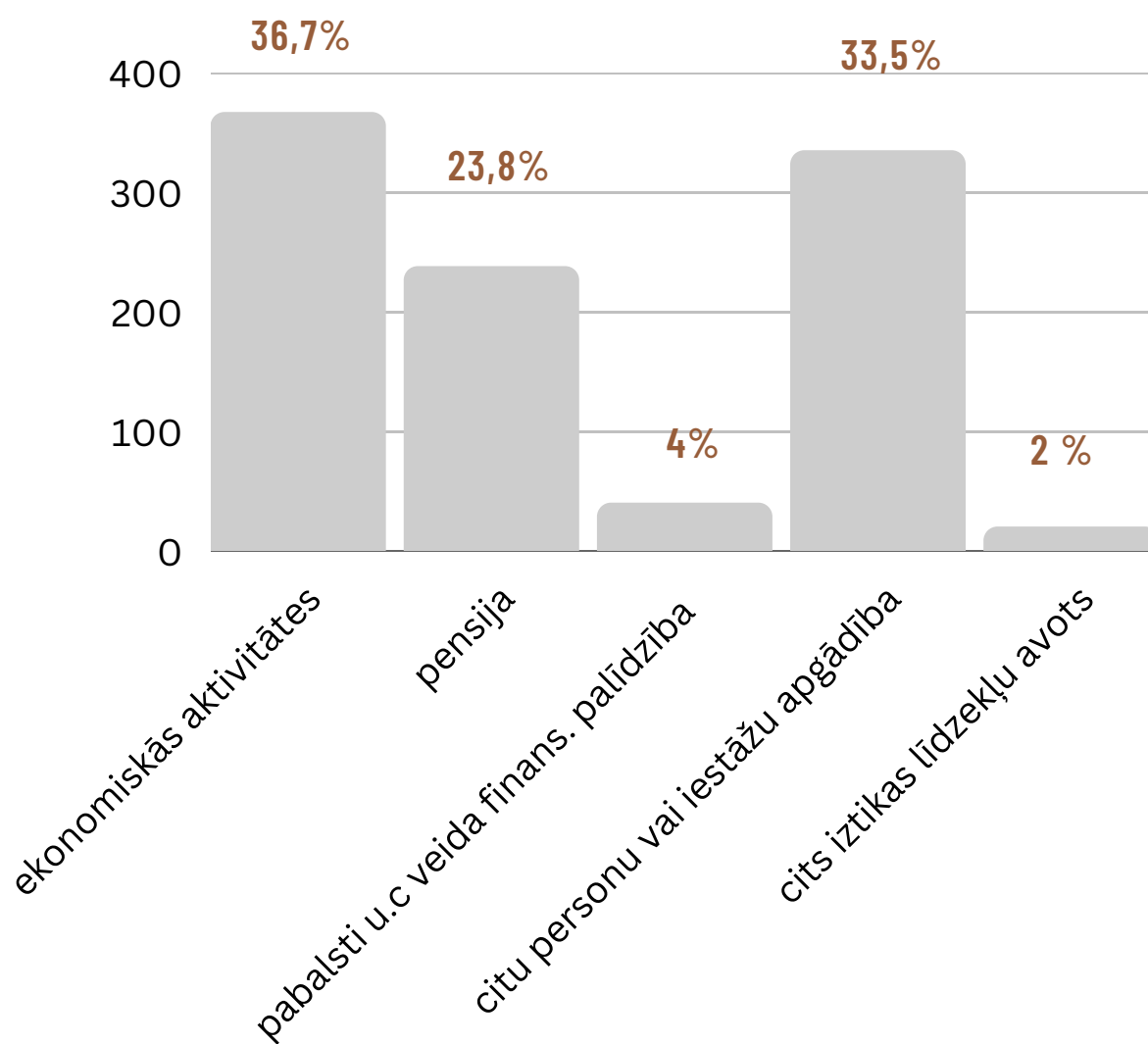
15 gados teorētiski ir jābūt jau iegūtai pamatskolas izglītībai. Ar pamatskolas izglītību 2000. gadā bija 23,5% saskaitīto. Vispārējā vidējā izglītība bija 30% krāslaviešu attiecīgajā vecumgrupā. Ar vidējo speciālo bija 19%, ar augstāko izglītību – 11% krāslaviešu.

Diagramma.
Krāslavas iedzīvotāju 15 un vairāk gadu vecumā izglītības līmenis.
[2000., 194.lpp.]

Iztikas līdzekļu avoti

Diagramma.
Krāslaviešu iztikas līdzekļu avoti 2000. gada tautas skaitīšanas laikā

2000. gadā iedzīvotāji Krāslavā pēc galvenā iztikas līdzekļu avota tika sagrupēti 5 grupās.

Vislielāko iedzīvotāju grupu -36,7% - veidoja iedzīvotāji, kuru galvenais iztikas līdzekļu avots tika gūts no ekonomiskajām aktivitātēm (darba alga).

Otrajā vietā (33,5%) ierindojās personas, kuras bija citu personu vai iestāžu apgādībā.

Pensiju saņēma 23,8% krāslaviešu. 4% krāslaviešiem iztikas līdzekļu avoti bija no pabalstiem un cita veida finansiālās palīdzības.

2% krāslaviešu atzīmēja, ka viņiem bija cits iztikas līdzekļu avots. [2000, 222.lpp.]

Mājsaimniecību raksturojums

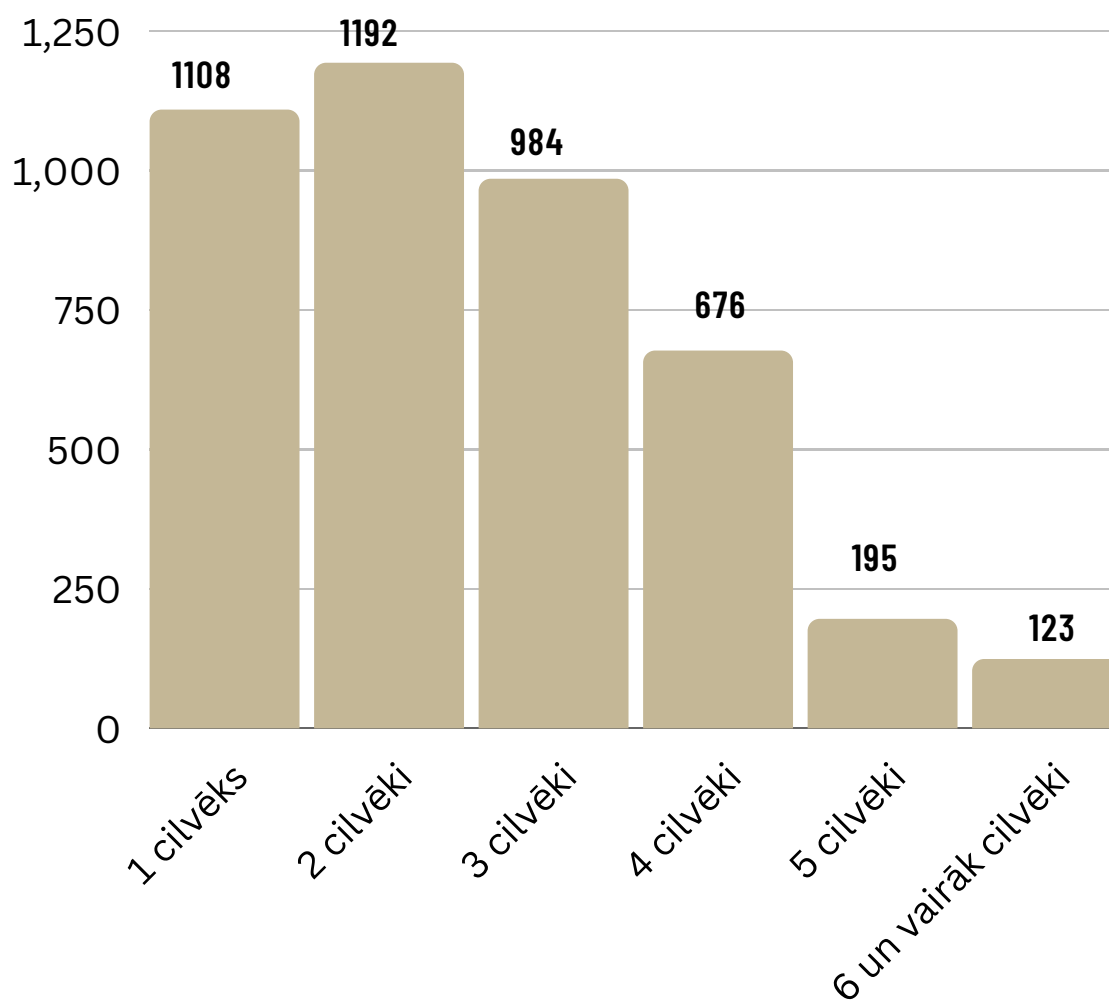
2000.gada tautas skaitīšanā tika lietota mājokļa koncepcija mājsaimniecības identificēšanai. Atbilstoši šai koncepcijai par vienu mājsaimniecību tika uzskatīta persona vai personu grupa, kas apdzīvo kopīgu mājokli.

2000. gadā tautas skaitīšanas laikā Krāslavā tika saskaitītas 2214 privātas mājsaimniecības. [2000, 52.lpp.]

Vidēji vienā mājsaimniecībā Krāslavā dzīvoja 2,50 cilvēki.

Tikai 109 no 11412 saskaitītajiem Krāslavā atzina, ka nedzīvo privātās mājsaimniecībās. [2000, 39.lpp.]

Diagramma.
Krāslavas mājsaimniecībās dzīvojošo skaits [2000, 52.lpp.]

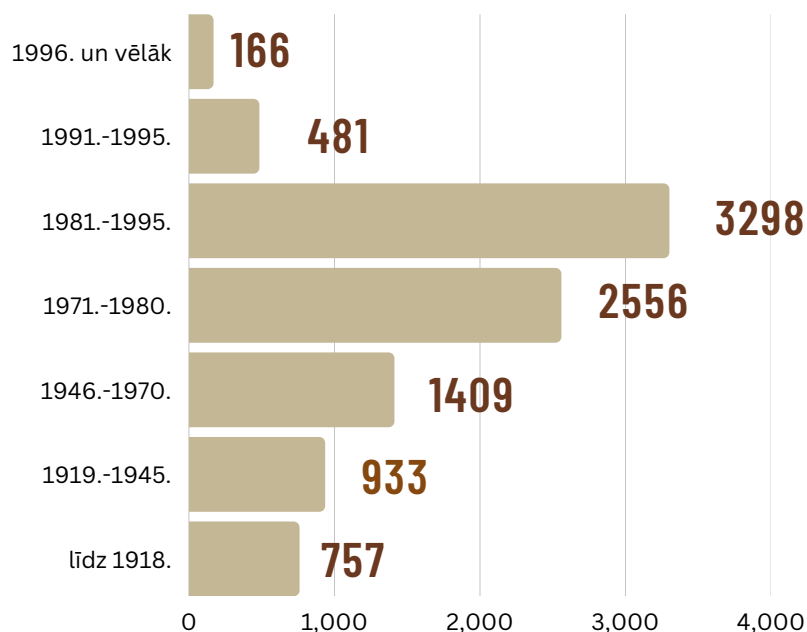

26% gadījumu mājsaimniecība sastāvēja tikai no viena cilvēka, 28% - no diviem cilvēkiem, 23% gadījumu - no trim cilvēkiem. 16% - no 4 cilvēkiem. 4% - no 5 cilvēkiem, 3% - no 6 un vairāk cilvēkiem.

Mājokļu raksturojums

Krāslavas pilsētā 2000. gada tautas skaitīšanas laikā tika saskaitīti kopumā 4164 mājokļi. [2000, 255.lpp.]

Diagramma.
Krāslavas iedzīvotāji pēc mājokļu uzcelšanas perioda

Uzskaitītajos mājokļos dzīvoja 10 381 iedzīvotājs.

2000. gada Tautas skaitīšanas rezultāti parādīja, ka krāslavieši togad visbiežāk (32% gadījumu) dzīvoja 5 līdz 20 gadus atpakaļ celtos mājokļos. Par mājokli tika uzskatīti gan dzīvokļi daudzdzīvokļu mājās, gan individuālās mājas. Otrajā vietā krāslaviešu mājokļu vidū ierindojās mājokļi, kas celti 20.gs. 70.-80. gados. Divdesmit līdz trīsdesmit gadu vecos mājokļos dzīvoja 25% krāslaviešu. Pavisam nesen celtos mājokļos (mazāk nekā 5 gadus atpakaļ) dzīvoja vien 1,5% saskaitīto. 7% iedzīvotāju dzīvoja līdz 1918. gadam celtos mājokļos, tātad šie mājokļi tika saskaitīti jau Latvijas Pirmās tautas skaitīšanas laikā 1920. gadā.

Avots:

Latvijas 2000. gada tautas skaitīšanas rezultāti. – Rīga, 2002.

Tautas skaitīšanas datu krājumā “Latvijas 2011.gada tautas skaitīšana rezultāti” publicēti galīgie 2011. gada tautas skaitīšanas kopsavilkuma dati par Latvijas iedzīvotāju skaitu, dzimuma un vecuma sastāvu, iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti, tai skaitā nozarēm, kurās viņi strādā, un nodarbošanos, izglītību, tautību, dzimšanas valsti, valstisko piederību, iekšējo un ārējo migrāciju, valodu, kuru pārsvarā lieto mājās, latviešu valodas paveida - latgaliešu valodas - lietojumu ikdienā, māsaimniecībām, ģimenēm, kā arī dati, kas raksturo mājokļus.

Krājumu sagatavoja Centrālās statistikas pārvaldes Sociālās statistikas departamenta Tautas skaitīšanas daļas darbinieki. Tautas skaitīšanas rezultāti 234 lpp biezā grāmatā ir publicēti paralēli divās valodās - latviešu un angļu valodā.

Tautas skaitīšanas kritiskais moments bija 2011. gada 1. marts plkst. 00.00.

Tautas skaitīšanas veikšanā, kas notika no 2011. gada 1. marta līdz 12. jūnijam, bija iesaistīti vairāk nekā divi tūkstoši cilvēku.

Pirmo reizi Latvijā tautas skaitīšanas datu vākšanā tika radīta iespēja aizpildīt skaitīšanas anketas internetā. Tos iedzīvotājus, kuriem nebija iespēju aizpildīt skaitīšanas anketas internetā, viņu dzīvesvietās apmeklēja tautas skaitītāji, kuri ieguva informāciju no iedzīvotājiem datorizētās intervijās, izmantojot portatīvos datorus.

Tika izstrādāti divi elektroniskās anketas varianti - viens internetam, kur anketas aizpildītu paši iedzīvotāji, bet otrs - lai nodrošinātu tautas skaitītājiem iespēju veikt datorizētas iedzīvotāju intervijas viņu dzīvesvietās.

Daļa no tautas skaitīšanas programmā ietvertās informācijas tika iegūta no valstī izveidotajiem reģistriem un informācijas sistēmām. Tādējādi ierobežoto finanšu resursu apstākļos bija iespējams apkopot vairāk informācijas par iedzīvotājiem un mājoņiem.

Apkopojot informāciju par izlietoto līdzekļu apjomu, izmaksas tautas skaitīšanā uz vienu iedzīvotāju Latvijā bija 2,6 lati (šodien tie būtu 3,7 eiro).

Latvijas iedzīvotāju skaits 2011. gada 1. martā bija 2 070 371.

Salīdzinot ar iepriekšējās tautas skaitīšanas rezultātiem 2000. gadā, iedzīvotāju skaits valstī samazinājās par 13 %.

Pamattautības - latviešu - īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā valstī bijis mainīgs: 1935. gadā - 77 %, kas noslīdēja līdz 52% 1989. gadā, kad tas bija viszemākais rādītājs. 2000. gadā latviešu īpatsvars jau palielinājies līdz 57,7 %. 2011. gadā - līdz 62,1%

Otra lielākā tautība Latvijas iedzīvotāju nacionālajā sastāvā ir krievi. Visaugstākais krievu tautības iedzīvotāju īpatsvars bija 1989. gada tautas skaitīšanas laikā - 34%. Savukārt, vismazākais krievu īpatsvars bija 1935. gada tautas skaitīšanā - 8,8 %. 2000. gadā tas bija 29,6% un 2011.gadā - 26,9 %.

Latviešu valodas paveidu - latgaliešu valodu - ikdienā lietoja 8,8% Latvijas iedzīvotāju.

Pēc 2011. gada tautas skaitīšanas datiem Latvijas iedzīvotāju kopskaitā 83,5% bija Latvijas pilsoņi, 14,2 % Latvijas nepilsoņi, 2,3 % citu valstu piederīgie.

Pēc ģimenes statusa Latvijā 37,8% no visiem pastāvīgajiem iedzīvotājiem 2011. gadā bija precēti vai neregistrētā kopdzīvē dzīvojoši pāri, 22,2 % iedzīvotāju nedzīvoja ģimenes kodolā, 9,5% iedzīvotāju bija vientuļie vecāki un 30,5 % bija dēli vai meitas.

Vidējais ģimenes lielums samazinājies no 2,84 2000. gadā līdz 2,38 cilvēkiem ģimenē 2011. gadā.

No 35% 2000. gadā līdz 40% 2011. gadā palielinājies precētu pāru bez bērniem ģimeņu īpatsvars, savukārt neregistrētā kopdzīvē dzīvojošu pāru bez bērniem īpatsvars samazinājies no 45 % 2000. gadā līdz 40 % 2011. gadā.

No visām Latvijā saskaitītajām ģimenēm 2011. gadā 39,6% ģimeņu bija ar nepilngadīgiem bērniem, no tām ar 1 bērnu 25,2 %, ar 2 bērniem - 11,5 %, ar 3 bērniem - 2,3 %, ar 4 bērniem - 0,4 %, pieci un vairāk nepilngadīgi bērni bija 0,2 % ģimenēs.

Tika saskaitīti 859,8 tūkst. (privāto) mājsaimniecību, kuras apdzīvoja 809,2 tūkst. mājokļu. Tātad 50,6 tūkst. mājsaimniecību dalīja mājokli ar vēl kādu citu mājsaimniecību.

Vienas personas mājsaimniecības veidoja 34% no visām mājsaimniecībām, tajās dzīvoja 296 tūkst. cilvēku.

Viena mājokļa vidējā platība bija 67 kvadrātmetri.

68% iedzīvotāju dzīvoja daudzdzīvokļu mājās, 28,3% - individuālajās mājās.

Ziņas par Krāslavu

2011. gada tautas skaitīšanas rezultāti Latvijā bija apkopoti valsts, 9 republikas pilsētu un novadu mērogā.

Šajā krājumā ir ziņas par visu Krāslavas novadu kopumā, bet atsevišķi par pilsētas iedzīvotājiem ziņu faktiski nav.

Ir zināms vien pilsētas iedzīvotāju skaits un sadalījums pēc dzimuma.

2011.gadā Krāslavas pilsētā bija 9112 iedzīvotāji.

2011. gadā Krāslavā tika saskaitīti 3990 (43,8%) vīrieši un 5122 (56,2%) - sievietes. [2011, 32.lpp.]

Līdz 1989. gadā veiktajai tautas skaitīšanai iedzīvotāju skaits Krāslavā tikai pieauga. No 1930. gada līdz 1989. gadam iedzīvotāju skaits Krāslavas pilsētā pakāpeniski pieauga, salīdzinot ar 1930. gadu - 1989. gadā tas bija trīskāršojies (attiecīgi 4283 un 12 434).

Toties, salīdzinot iedzīvotāju skaitu 2011. gadā ar iepriekšējās tautas skaitīšanas rezultātiem 2000. gadā, Krāslavas iedzīvotāju skaits samazinājās par 20%. Tik krass iedzīvotāju skaita samazinājums visu iepriekšējo tautas skaitīšanas gadu laikā vēl nav bijis.

Iedzīvotāju vecumsastāva izmaiņas ilgākā laikposmā apliecina arī notiekošo iedzīvotāju novecošanās procesu.

Avots:

Latvijas 2011. gada tautas skaitīšanas rezultāti. – Rīga, 2002.

2021. gada tautas skaitīšana Latvijā

2021. gadā Latvijā pirmo reizi tautas un mājokļu skaitīšana notika, izmantojot tikai administratīvos datus. Iedzīvotāji tautas skaitīšanā netika aptaujāti klātienē, bet visi rādītāji tika sagatavoti, izmantojot administratīvos datus, piemēram, no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts ieņēmumu dienesta, Valsts Zemes dienesta, Nodarbinātības Valsts aģentūras, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras u.c. iestādēm, tādējādi būtiski mazinot arī nepieciešamos finanšu un cilvēku resursus.

Tautas skaitīšanas kritiskais moments - informācija par iedzīvotājiem un mājokļiem saskaņā ar tautas skaitīšanas programmu sagatavota atbilstoši situācijai 2021. gada 1. janvārī.

2021. gada 1. janvārī tika saskaitīti 1893223 iedzīvotāji. Salīdzinot ar iepriekšējās tautas skaitīšanas rezultātiem, iedzīvotāju skaits Latvijā samazinājās par 8,5%,

Iedzīvotāju blīvums Latvijā – 30 cilv./km².

Iedzīvotāju vidējais vecums - 42,8 gadi.

Tika saskaitītas 824,8 tūkstoši mājsaimniecību.

Mājsaimniecības vidējais lielums (cilv.) – 2,26.

Institucionālajās mājsaimniecībās (piemēram, bērnu un veco ļaužu aprūpes iestādēs, cietumos u. c.) pastāvīgi dzīvoja 19,3 tūkst. jeb 1 % iedzīvotāju.

Latvijas iedzīvotāju sadalījums pēc tautības: 62,7% - latvieši, 24,5% - krievi; 3,1% - baltkrievi, 2,2% - ukraiņi, 2,0 - poļi, 5,5% - citi.

29,2% iedzīvotāju bija neprecējušies, 45,0% - precējušies, 15,4% - šķīrušies, 10,5% - atraitņi.

Pēdējos 10 gados iedzīvotāju skaits ir palielinājies tikai Pierīgā (par 2 % jeb 7 tūkst.). Latgalē iedzīvotāju skaits ir sarucis par 17 % (52 tūkst.), Vidzemē – par 14 % (29 tūkst.), Kurzemē – par 13 % (35 tūkst.), Zemgalē – par 11 % (27 tūkst.), Rīgā – par 7 % (45 tūkst.).

Latgalē ir lielākais senioru īpatsvars un zemākais jaunu cilvēku īpatsvars.

Starptautiskās ilgtermiņa migrācijas rezultātā iedzīvotāju skaits 2011.–2020. gadā samazinājās par 97 tūkstošiem, Latvijā ieradās 101 tūkstotis, bet no Latvijas emigrēja 198 tūkstoši iedzīvotāju.

25 tūkstošiem jeb 7 % bērnu vismaz viens no vecākiem ir emigrācijā, tai skaitā 1 066 jeb 4 % no šiem bērniem abi vecāki ir emigrācijā.

Iedzīvotāju galvenās vecuma grupas 2021. gadā: 0-14 gadi (16%), 15-64 gadi (63%), 65+ gadi (21%).

Līdzīgi kā citās Eiropas valstīs Latvijā turpinās iedzīvotāju novecošanās. Latvijā iedzīvotāju vidējais vecums pieaudzis no gandrīz 32 gadiem 1925. gadā līdz 43 gadiem 2021. gadā.

2021. gadā vīriešu vidējais vecums ir par 6 gadiem mazāks nekā sievietēm, bet, piemēram, 1925. gadā starpība bija tikai 1,5 gadi. 1925. gadā puse valsts vīriešu bija vecumā līdz 27 gadiem, bet puse sieviešu – līdz 31 gada vecumam. 2021. gada sākumā apmēram puse vīriešu bija vecumā līdz 39 gadiem, bet puse sieviešu – līdz 47 gadiem.

Pēc 1989. gada tautas skaitīšanas datiem vairāk nekā puse iedzīvotāju vecumā 16 gadi un vairāk bija laulībā (68 % vīriešu un 56 % sieviešu), bet 2021. gada sākumā – 48 % vīriešu un 41 % sieviešu. Neprecējušos vīriešu īpatsvars vecumā 16 gadi un vairāk pieauga no 22 % 1989. gadā līdz 37 % 2021. gadā, sievietēm – attiecīgi no 15 % līdz 26 %.

2021. gada sākumā Latvijā dzīvoja vairāk nekā 160 citās valstīs dzimuši iedzīvotāji.

2021. gada sākumā Latvijā pavisam bija 358,5 tūkst. bērnu, no kuriem 1,1 tūkstotis jeb 0,3 % dzīvoja institucionālajās mājsaimniecībās.

No visām mājsaimniecībām ar bērniem 54 % mājsaimniecību bija viens bērns, 32,9 % – divi bērni, 13,1 % – trīs un vairāk bērni.

2021. gada sākumā Latvijā bija 503,1 tūkst. ģimeņu, kas salīdzinājumā ar 2011. gada tautas skaitīšanas rezultātiem ir samazinājies par 79 tūkst. jeb 13 %.

2021. gada sākumā Latvijā no iedzīvotājiem 15 un vairāk gadu vecumā 59,8 % bija ekonomiski aktīvi – 55,2 % bija nodarbināti, 4,6 % bija bezdarbnieki.

30,2 % Latvijas iedzīvotāju dzīvoja individuālajās mājās, taču lielākā daļa – 1,3 miljoni jeb 69,8 % – dzīvo dzīvokļos.

Individuālās mājas dzīvojamā platība bija vidēji 131,4 m², bet dzīvokļa platība daudzdzīvokļu ēkā bija vidēji 53,3 m². Platība uz iemītnieku individuālā mājā bija vidēji 47,1 m², bet dzīvoklī daudzdzīvokļu mājā – 25,6 m².

Visvairāk Latvijā ir vienas personas mājsaimniecību – 41,1 %. Ceturtdaļā jeb 25,5 % mājsaimniecību dzīvo divas personas, katrā trešajā (29,7 %) – 3–5 personas. Latvijā sešu un vairāk personu mājsaimniecības (ieskaitot visas personas, kuras apdzīvo vienu mājokli – gan vecāki ar bērniem, gan vairākas paaudzes) bija 3,7 %.

Divi vīriešu personvārdi – Jānis un Aleksandrs – vairāk nekā 100 gadus visos Latvijas reģionos ir populārāko personvārdu topa augšgalā.

Meitenēm daudz retāk nekā zēniem dod tādus vārdus, kas bijuši iecienīti iepriekšējā paaudzē, līdz ar to ir daudz vārdu, kas būtu bijuši populāri visus 100 gadus. Tādi ir tikai trīs – Marija, Anna un Viktorija.

Ziņas par Krāslavu

2021. gada tautas skaitīšanas galvenie rezultāti Latvijā bija apkopoti valsts mērogā, tādēļ ziņu par Krāslavu un krāslaviešiem praktiski nav.

Ir zināms vien vidējais iedzīvotāju vecums Krāslavā - 42 gadi. [2021, 64.lpp.]

Krāslavas iedzīvotāju vidējais vecums ar katru tautas skaitīšanas gadu pieaug. Ja 1979. gadā vidējais vecums Krāslavā bija 34,0 gadi. 1989. gadā - 35,3 gadi, tad 2021. gadā - jau 42 gadi.

Latvijas oficiālās statistikas portāla sadaļā "Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas" ir ziņas, ka Krāslavā 2021. gada 1. janvārī dzīvoja 7289 iedzīvotāji.

Salīdzinot ar iepriekšējās tautas skaitīšanas rezultātiem 2011. gadā, Krāslavas iedzīvotāju skaits samazinājās par 20%. Tik krass iedzīvotāju skaita samazinājums bija arī iepriekšējās tautas skaitīšanā 2000. gadā. Tādējādi divdesmit gadu laikā iedzīvotāju skaits samazinājās par 36%.

Demogrāfiskā situācija Latvijā mainījās līdz ar Latvijas Neatkarības atjaunošanu, arī Krāslava nav izņēmums.

Iedzīvotāju skaits pakāpeniski sāka sarukt gan negatīvā dabiskā pieauguma dēļ, gan migrācijas rezultātā. Deviņdesmitajos gados emigrācijas plūsma bija galvenokārt uz Neatkarīgo valstu sadraudzības (NVS) valstīm. 2004. gadā, līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, tās pilsoņiem radās iespēja brīvi pārvietoties starp Eiropas valstīm. Migrācijas plūsmā uz Eiropas Savienības valstīm no Latvijas Krāslavas emigrēja arī daudzi Krāslavas iedzīvotāji.

Avots:

Latvijas 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas galvenie rezultāti

Krāslavas novada centrālā bibliotēka

@2023